

V-33666

V. Tamm

KARTULISORDID
„JÕGEVA PIKLIK“
„JÕGEVA^{JÄ} KOLLANE“

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS

V-33666

V. TAMM

KARTULISORDID
„JÕGEVA PIKLIK“ JA
„JÕGEVA KOLLANE“

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1956

1. SISSEJUHATUS

Arvestades kartuli suurt tähtsust nii inimtoiduna, looma-söödana kui ka toorainena tööstustes, tuleb kartuli külvi-pindala laiendamisele ja saagikuse tõstmisele pöörata seni-sest veelgi suuremat tähelepanu. Kogemused on näidanud, et kõrgete kartulisaakide saamise eelduseks on sordikartuli kasvatamine. Nii vennasvabariikides kui ka Eesti NSV-s on kõrgeid kartulisaake saadud ainult sordikartulilt.

Eesti NSV-s on lubatud kasvatada ainult vähikindlaid kartulisorte. Jõgeval aretatud vähikindlatest kartulisorti-dest on Eesti NSV-s tootmises järgmised: «Kalev», «Kungla», «Virulane», «Linda», «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane». Sordid «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane», «Olev» ja «Jõgeva talvik» on Eesti NSV-s rajoonitud. Seemnekas-vatus toimub rajoonitud ja perspektiivsete sortidega.

Et suurem tähtsus on just rajoonitud sortidel, on vaja neid sorte põhjalikumalt tundma õppida.

Käesolevas brošüüris esitatakse kartulisortide «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» aretamise käik ja võrdluskatsete tulemused ühes majanduslike omaduste hinnanguga, samuti andmed nende sortide leviku ulatuse kohta tootmises.

Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas aretas rea kõrge-saagilisi ning kvaliteetseid kartulisorte Stalini preemia lau-reaat, põllumajandusteaduste doktor Julius Aamisepp.

Dr. Julius Aamisepp märkis esimeste Jõgeva kartuli-sortide «Kalevi» ja «Kungla» tootmisse andmisel nende sortide kirjelduse lõppsõnas: «Mis nüüd puutub «Kalevisse» ja «Kunglasse», siis pole nad kaugeltki veel ideaalsed sor-did — kui sarnast üldse keegi kunagi aretada suudab.»¹ Ka «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» kohta võib ütelda, et need sordid ei ole ideaalsed, kuid peaksid siiski paremad

¹ J. Aamisepp. Jõgeva kartulisordid «Kalev» ja «Kungla». Tartu, 1933.

Joonis 1. Põllumajandusteaduste doktor Julius Aamisepp (paremal) ja teaduslik töötaja V. Tamm kasvumajas kartulisorte hindamas.

olema kui teised seni Jõgeval aretatud tootmises olevad sordid.

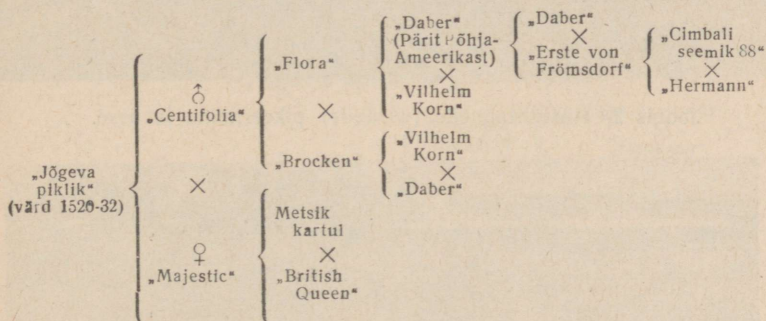
Kui 1953. aastal oli meil tunnustatud ja registreeritud seemnekartulist pindalalt esikohal «Ostbote», siis teisel kohal oli mitmendat aastat «Kalev». Peale selle on sordid «Kalev» ja «Kungla» rajoonitud mitmes vennasvabariigis, oblastis ja kraisis; veel 1954. aastal rajooniti «Kalev» Kamtšatka oblastis ja «Virulane» Karjala-Soome NSV-s. Sordid «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane», «Virulane» ja «Linda» on 1951. aastast alates riiklikus sordikatsetuses Vene NFSV mitmes oblastis. Need andmed tõendavad, et ka paljudel varem Jõgeval aretatud sortidel on küllaltki häid omadusi, mille pärast neid kasvatatakse ja rajoonitakse.

2. «JÕGEVA PIKLIKU» JA «JÕGEVA KOLLASE» PÕLVNEMISE ANDMED

Kartulisordid «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» aretas Stalini preemia laureaat, põllumajandusteaduste doktor **Julius Aamisepp** Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas.

«Jõgeva piklik» (värra number 1520-32) on saadud sortide «Centifolia» ja «Majestic» sugulise ristamise teel. Ristamine sooritati 26. juulil 1929, kuid saadud seeme külvati maha hiljem, nimelt 7. aprillil 1932. Kartul külvati kasvumajasse, kust taimed pikeeriti algul sooja lavasse ja hiljem ümber külma lavasse. Ajavahemikul 11.—15. juunini istutati taimed põllule.

«Jõgeva pikliku» põlvnemine

«Jõgeva pikliku» ristamiskomponentideks on olnud suure mugulasaagiga laialt levinud sordid «Majestic» ja «Centifolia». Nimetatud sortide esivanemateks olid suure saagiga sordid — ema poolt «British Queen» ja isa poolt «Daber».

1932. aastal istutati põllule kokku 32 211 seemnest kasvatatud taime (värra) 48 kombinatsioonist. «Centifolia» ja «Majesticu» kombinatsioonist istutati 2994 taime. Sama aasta sügisel valiti kõigist kombinatsioonidest kokku 2888 taime (pesa). «Centifolia» ja «Majesticu» kombinatsioonist valiti 233 pesa. 1932. aastal valitud värrdadest on alles jäänud ainult üks number (1520-32 — «Jõgeva piklik»). Kõik teised numbrid on aastate jooksul ühel või teisel põhjusel välja praagitud. Hulga aastate jooksul püsis võrdluses samast kombinatsioonist värrd 1519-32, nimega «Näkk»,

Joonis 2. Kartulitaimede (värdade) pikeerimine lavasse.

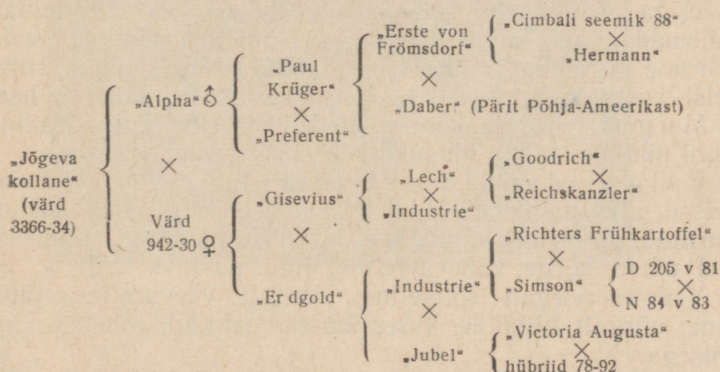
Joonis 3. Põllule istutatud kartulitaimed (värrad) Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas.

kuid et «Näkk» hiljem osutus mittevähikindlaks, siis tuli see sort võrdluskatsetest välja jätta.

1932. aastal põllult valitud vördadel hinnati talve jooksul mugulad (kirjeldus, kaalumine). Tulevasel «Jõgeva piklikul» (järjekorranumber 1520) oli seemnest kasvatatud taimel esimesel aastal pesas 2 suurt ja 8 väikest mugulat, kokku 10 mugulat, kaaluga 310 g. 1933. aasta sügisel, s. o. teisel aastal, saadi värrast 1520-32 10 taime kohta 35 suurt ja 12 väikest mugulat kogukaaluga 3,1 kg ja 1934. aasta sügisel saadi 47-st mahapandud mugulast 130 suurt ja 65 väikest mugulat kogukaaluga 14,9 kg.

«Jõgeva kollane» (värra number 3366-34). Ristlusvanemad «Alpha» ja Jõgeva vörd 942-30. Ristamine sooritati 1933. aastal. Saadud seeme külvati 5. aprillil 1934 kasvumajasse kastidesse. Aprilli lõpul pikeeriti taimed sooja lavasse ja mai algul külma lavasse. Ajavahemikul 13.—16. juunini istutati taimed põllule.

«Jõgeva kollase» põlvnemine

«Jõgeva kollase» vanemate ja esivanemate hulgas esinevad mitmed kollasesisulised hea maitsega sordid nagu «Alpha», «Gisevius», «Erdgold», «Industrie» jt. Need sordid on «Jõgeva kollasele» edasi andnud kollase sisu ja hea maitse.

1934. aastal istutati põllule kokku 24 814 seemnest kasvatatud taime (värda) 152 kombinatsioonist. «Alpha» ja värra 942-30 kombinatsioonist istutati põllule 208 värda. Sama aasta sügisel valiti põllule istutatud taimedest edasikasvatamiseks 3613 pesa, nende hulgas «Alpha» ja värra 942-30

kombinatsioonist 37 pesa. Talve jooksul hinnati valitud värdade mugulad ja nad nummerdati järjekorras. Tulevane «Jõgeva kollane» sai järjekorranumbri 3366 ja aasta numbri 34.

Esimesel aastal (1934) oli värra 3366-34 pesas 8 suurt ja 3 väikest mugulat, mis kaalusid kokku 480 g. Järgneval — 1935. aasta — sügisel saadi mahapandud 11 mugulast 65 mugulat, kaaluga 3,3 kg, tärklisesisaldusega 17,5%. Praegusel momendil on 1934. aasta värdadest alles ainult värd 3366-34 — «Jõgeva kollane».

3. «JÕGEVA PIKLIKU» JA «JÕGEVA KOLLASE» MAJANDUSLIKUD OMADUSED JA BOTAANILISED TUNNUSED

«Jõgeva piklik»

Majanduslikud omadused: keskiline kõrge saagiga söögi- ja söödakartul, keskmiselt vastupidav lehemädanikule, kuivlaiksusele ja keerdlehisusele; harilikule kärnale ja läbikasvamisele on niisutatavatel aladel võrdlemisi vastupidav;¹ tärklisesisaldus keskmine; säilivus hea.

Mugul: sisu ja koor valged, koor sile; kuju ovaalne kuni piklik-ovaalne, iduauke vähe ja need on madalad.

Valgusidandid on tugevasti hargnevad, punavioltsed, alus hallikas-roheline, koonusekujuline, tipp kokkurusutud, pigmenteerunud, kael ja juurte mügarad rohelised.

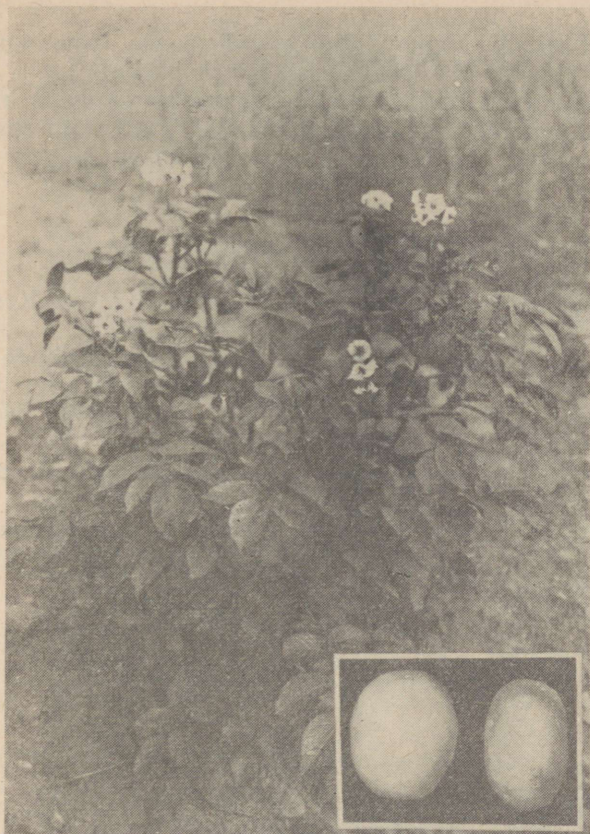
Puhm: kõrge, vähevarreline, algul püstine.

Vars: nõrgalt sõlmeline; nõrgalt värvuseline, täpiline; nõrgalt tiivuline, varre äärised lainjad, rohelise värvusega.

Leht: pikk, hõre, tuhmroheline; sulglehtede varred pikad; liigestus keskmine, servad tasased, esineb eefeulehti; vahelehekeste kuju piklik, asukoht ebakindel, kinnitusviis laskuv; varred ja sooned rohelised.

Õisik. Õisiku raag ja külgraad on pikad, pruunikas-rohelised, tihti kaetud kõverdunud karvakestega. Õieraoakesed nõrgalt pigmenteerunud, nõrgemalt ülaltpoolt korkringi ehk lüli, mis on karvane. Õitseb keskmiselt kuni rohkesti.

¹ В. С. Лехнович. Ракоустойчивые сорта картофеля. Сельхозгиз 1954, lk. 55.

Joonis 4. «Jõgeva piklik», puhm ja mugul.

Õisik on keskmiselt tihe, pungas on märgata violetseid sooni. Tupplehed on suured, pikad, tupplehtede alus vaevalt eraldatav õie külgraost; tupplehe soonestus ei ole märgatav, karvad liibuvad. Tupplehtede tipud süstjad, pungas laialisevad. Kroonlehed valged, selgesti on märgata nende sisepinna kurrulisus. Esineb sisemisi ja välimisi lisakroonlehti. Tolmukaniidid on laiad, kollakad, viltused. Tolmuka-
pead on samuti laiad, tolmukate koonus oranž. Oietolm puudub. Õie tupplehtede, kroonlehtede ja tolmukate arv normaalne (5). Emakasuue suur, lame, vaokesega. Emakael sirge (mõnikord paindunud), ulatub veidi üle tolmu-

kate. Sigimik kogu läbilöikes värvuseta, munakujuline, terava otsaga. Marjakandmist esineb harva.

Eritunnused. On «Majesticu» tüüpi, kuid hilisem. Lehtedel puhma tipus valge palistus. Õietupp tugevasti pigmenteerunud, tupplehtede tipud laiali kasvanud.

«Jõgeva kollane»

Majanduslikud omadused. Hiline. Keskmise tärglisesisaldusega. Saagirikas. Hästi säiliv. Toorvalku sisaldab 1%. Võrdlemisi vastupidav lehemädanikule. Sisu ei muutu keetmisel. Parim söögikartul Jõgeva aretiste hulgas. Raskematel muldadel esineb varrepõletik. Hoiduda tükeldamisest.

Mugul on ümarik, kollase sisu ja koorega. Peapoolses osas on koor kergelt kestendav. Iduaugud madalad.

Valgusidandid. Alus ümarik, punavioletne, tiheidalt karvane; tipp kokkusurutud, lühike, roheline, hõredalt karvane, kael lühike, värvitu.

Puhm: püstine, kõrge.

Vars on peaaegu hargnemata, tugevalt tiivuline, varre äärised on lainelised, varred pigmenteerunud, kergesti täpilised. Värvus tugevam lehevarre alusel ja lehe kaenlas.

Leht on keskmise suurusega; liigestus tugev, mitte tihe; lehevars keskmise pikkusega. Sulglehed ovaalsed, teravtipulised, ladvalehed renjad, ääred lainelised ja soonestus tugev. Esineb eefeulehti. Esimese paari sulglehtede järel on kaks paari munajaid vahelehekesi, kusjuures üks paar neid on tihti lehevarre kaenlas. Karvasus võrdlemisi tugev. Vahelehekesed ebakindla asetusega, laskuvad; lisavahelehekesed munajad.

Õisik. Õisikuraag on väga pikk, nõrgalt täpiline, tiivuline, 3—4 keerisega (külgraoga). Õieraokesed keskmise pikkusega, ladvas paindunud, alumine osa tume, ülemine helepruunikas. Noored õiepungad kaetud hõredate püstiste karvakestega. Täiskasvanud tupplehe alus eraldub vähemärgatavalt külgraokesest. Tupplehe alus ja õierao tipp on ühte värvi. Pigment paikneb ringikujuliselt. Tupplehed naasklitaolised, nõrgalt paindunud. Õied keskmise suurusega, punavioletsed, valgete tippudega sise- ja välispinnal. Kroonlehed laiad, kurrulised, ühenduskohtades keskmiselt

Joonis 5. «Jõgeva kollane», puhm ja mugul.

liigestunud. Tolmukad oranžid, pikad ja kitsad. Tolmukate koonus enam-vähem normaalne. Tolmukaniidid kollakad, viltused. Tuppelehtede, kroonlehtede ja tolmukate arv normaalne (5). Emakas keskmise pikkusega, pisut viltune. Emakasuu väike, sigimik kogu läbilõikes värvuseta. Marjakandmine nõrk.

Eritunnused: sort hiline, varred kõrged, püstised, pigmenteerunud, tugevasti tiivulised, varre äärised lainelised. Ladvalehed renjad. Õiepunga tipus täheke.

4. ILMASTIKUOLUD KATSEPERIOODIL AASTAIL 1935—1954

Et aretatud sortidega korraldati põhilised võrdluskatsed Jõgeval, siis oleks vaja mugulasaakide suuruse ja väärtuse hindamisel ära tuua sealsed kasvuolud ja tingimused, mis on mõõduandva tähtsusega kartulisaagi kujunemisel. Ruumi säästmiseks toon tekstis lühidalt andmed kasvu-aastate erinevuse kohta (vegetatsiooniperioodide keskmised õhutemperatuurid ja sademetehulgad on toodud tabelis 1).

Üldiselt võib märkida, et Jõgeval on olnud 20 aasta jooksul (aastail 1935—1954) vegetatsiooniperioodil (mai—september) õhutemperatuur keskmiselt 13,9° C ja sademetehulk 320,5 mm. Taime kasvuks on oluline, et temperatuur, eriti aga sademed, oleksid jaotatud kasvuperioodil ühtlaselt. Otsustava tähtsusega kartuli mugulasaagi kujunemisele on juuli- ja augustikuu sademed ning nende jaotus, samuti kartuli lehestiku kahjustus lehemädaniku ja esimese öökülma poolt.

1935. a a s t a kevad oli hiline, jahe; mais oli sademeid vähe, kuid suvi oli õige vihmane. Sademeid vegetatsiooniperioodil 581,6 mm (rekordiline kogu katseperioodil). Esimene öökülm oli 13. septembril. Lehemädanik ilmus varakult ja seda esines rohkesti.

1936. a a s t a kevad oli normaalne. Keskmine temperatuur oli vegetatsiooniperioodil kaunis kõrge. Sademeid oli küllaldaselt ja nende jaotus normaalne. Esimene öökülm tuli varakult — 11. septembril. Lehemädanik peaaegu puudus.

1937. a a s t a kevad oli varajane ja soe; keskmine õhutemperatuur vegetatsiooniperioodil kõrge. Sademeid mai- ja juunikuus vähe, juulis, augustis ja septembris küllaldaselt, kogu vegetatsiooniperioodil kokku üle keskmise. Esimene öökülm septembri lõpul. Rohkete sademete tõttu juulis esines varajastel sortidel rohkem lehemädanikku.

1938. a a s t a kevad oli hilisevõitu, jahe, juuli ja august soe. Sademeid oli vegetatsiooniperioodil vähe, kuid nende jaotus oli võrdlemisi ühtlane. Esimesed öökülmad 15. ja 16. septembril. Lehemädanik puudus.

1939. a a s t a kevad oli hiline ning jahe, juulis ja augustis oli soe; sademeid vegetatsiooniperioodil harukordselt vähe, ainult 183,1 mm, nende jaotus suve jooksul ühtlane. Lehemädanik puudus. Esimene kerge öökülm septembri

algul, kuid 13. septembril oli suurem öökülm, mis hävitas lehestiku.

1940. a a s t a maikuu oli võrdlemisi soe, kasvuperioodil temperatuur keskmine, sademeid natuke alla normaalse, nende jaotus võrdlemisi ühtlane. Varajased öökülmad puudusid, esimene oli 30. septembril ($-1,1^{\circ}$). Lehemädanik peaaegu puudus.

1941. a a s t a kevad oli hiline, maikuu väga jahe, juuli erakordselt soe. Sademeid alla keskmise, rohkesti augustis, juuli põuane. Lehemädanikku esines vähe või see puudus. Esimene kerge öökülm oli 3. septembril.

1942. a a s t a vegetatsiooniperioodi keskmine temperatuur oli madal, sademeid veidi üle keskmise, rohkesti juulis. Esines lehemädanik. Augusti lõpul oli mõlemal sordil 50% lehestikust hävinud. 15. septembril oli esimene öökülm, mis hävitas lehestiku.

1943. a a s t a vegetatsiooniperioodi keskmine temperatuur oli võrdne aastate keskmisega, sademeid oli natuke üle aastate keskmise, juulikuu oli sademeterohke. Lehemädanikku esines rohkesti, hilisepoolseil sortidel oli augusti teisel dekaadil 50% lehestikust hävinud. Esimene öökülm oli 23. septembril.

1944. a a s t a mai oli jahedavõitu. Vegetatsiooniperioodi temperatuur oli keskmine, sademeid pisut üle aastate keskmise, juunis rohkesti. Esines lehemädanik, esimesed öökülmad 14., 15. ja 16. septembril.

1945. a a s t a kevad oli hiline, maikuu jahe, vegetatsiooniperioodi keskmine temperatuur võrdne aastate keskmisega, sademeid vähe, samuti lehemädanikku. Esimene, kerge öökülm oli 13. septembril.

1946. a a s t a kevad oli võrdlemisi varajane, vegetatsiooniperioodi keskmine temperatuur üle keskmise, sademeid alla normaalse, nende jaotus ühtlane. Lehemädanikku esines vähe. Septembris öökülma peaaegu ei olnud (27. septembril oli -1°).

1947. a a s t a kevad oli varajane ja soe, keskmine suvine temperatuur üle keskmise. Sademeid oli väga vähe, viie kuu jooksul 162,9 mm ehk 50% aastate keskmisest, augustikuus ainult 12 mm. Lehemädanik puudus. Esimene öökülm oli 5. septembril (-1°), mis aga ei hävitanud kartuli lehestikku. Suurem öökülm oli 20. septembril ($-3,5^{\circ}$).

1948. a a s t a maikuu oli soe, keskmine suvine temperatuur oli üle aastate keskmise. Sademeid oli võrdlemisi

rohkesti, eriti augustis. Lehemädanikku oli rohkesti. Öökülm oli 26. septembril.

1949. a a s t a kevad oli varajane ja maikuu soe, keskmine suvine temperatuur natuke üle keskmise. Sademeid alla keskmise, rohkesti juunis, õige vähe septembris. Lehemädanikku esines kaunis rohkesti. Esimene öökülm oli 23. septembril.

1950. a a s t a kevad oli jahe, hiline, keskmine suvine temperatuur alla aastate keskmise. Sademeid alla keskmise, augustis õige vähe, septembris rohkesti. Septembris öökülmad puudusid. Lehemädanikku ei esinenud.

1951. a a s t a kevad oli õige jahe ja hiline, keskmine suvine temperatuur madal. Sademeid tunduvalt alla aastate keskmise, juulis rohkem kui augustis. Kerge öökülm oli 11. septembril; 23. septembril hävitas külm lehestiku. Lehemädanik peaaegu puudus.

1952. a a s t a kevad oli hiline ja jahe, suvine temperatuur alla keskmise. Sademeid rohkesti, kaugelt üle aastate keskmise, lehemädanikku keskmiselt. Öökülm 16. septembril.

1953. a a s t a maikuu oli võrdlemisi soe, vegetatsiooni-perioodi keskmine temperatuur oli võrdne aastate keskmisega. Sademeid oli rohkesti, eriti augustis. Lehemädanikku esines rohkesti ja varakult. Öökülm 7. septembril.

1954. a a s t a kevad oli hiline, kuid maikuu soe, keskmine suvine temperatuur natuke üle keskmise. Sademeid oli väga palju, eriti juuli- ja augustikuus. Lehemädanik ilmus varakult ja seda oli rohkesti. Kergemad öökülmad esinesid 10. ja 20. septembril, lehestiku hävitas 25. septembri öökülm.

5. KATSEMETOODIKA JA -TEHNIKA

Kartulisortide aretamise ja võrdluskatsete korraldamise peamiseks kohaks oli Jõgeva Riiklik Sordiaretusjaam. Et saada kiiremini ja täielikumalt ülevaadet sortide väärtusest, korraldati võrdluskatseid ka teistes kohtades, kus mullastik ja osaliselt kliimatingimused olid lahkuminevad. Nii olid sordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» võrdluskatsetes veel järgmistes katsekohtades: alates 1939. aastast Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama Kehra ja Sangaste aretuspunktis, aastatel 1936—1951 ENSV TA Taimekasvatuse Instituudi Kuusiku filiaalis, aastatel 1939—1954

Tartu Riikliku Ülikooli katsebaasis Raadil¹ ja 1948. aastast alates Harju ja Suure-Jaani Riiklikus Kõögiviljakultuuride ja Kartuli Sordikatsepunktis.

Ruumipuuduse tõttu jäävad esitamata katsekohtade mullastiku ja külvikordade iseloomustus, maaharimise ja väetamise viisid ja ajad jm. Jõgeva kohta, kus on kõige rohkem võrdluskatseid korraldatud, esitan need andmed kokkuvõtlikult.

Jõgeva Riiklik Sordiaretusjaam kuulub mullastiku ja kliima poolest Eesti NSV kirdetsooni, kus on savised, tugevasti leostunud kamar-karbonaatmullad. O. Halliku järgi on selles tsoonis muldade keskmine pH KCl-leotises 5,6.

Jõgeval korraldati võrdluskatseid kahel väetusfoonil: normaalsel ja intensiivsel. Esimese puhul väetati põldu ainult mineraalväetistega: 3—4 ts/ha superfosfaati, 2—3 ts/ha 40-protsendilist kaalisoola, 3,5—4 ts/ha ammooniumsulfaati. Intensiivse väetusfooniga põllul anti peale eelnimetatud väetiste veel 30—35 tonni laudasõnnikut ha-le. 1946. aastast alates on kasutatud suuremaid mineraalväetiste norme.

Katse korraldati katsekülvikorras, kus eelviljaks normaalsel väetusfoonil oli suvinisu, v. a. 1948. ja 1953. aastal, millal eelviljaks oli põldhein, ja 1954. aastal, millal eelviljaks oli kaunvili, intensiivsel väetusfoonil aga kas nisu või segavili.

Katsepõldudel teostati enam-vähem igal aastal (välja arvatud sõja-aastad) sügisküünd (23—25 sm sügavuselt) ja kevadel kordusküünd. Intensiivsel väetusfoonil anti laudasõnnik korduskünni alla. Mineraalväetised külvati kevadel kas korduskünnile või vagudele mõni päev enne mugulate mahapanekut. Kevadine mullaharimine ja väetamine teostati mai esimesel dekaadil, vagude ajamine ja kartuli mahapanek mai teisel dekaadil, mõnel aastal (1952) ka mai kolmandal dekaadil.

Seemnemugulate raskus võrdluskatsetes oli kõigil sortidel ühesugune — 50 g, mahapaneku tihedus 60×25 sm ehk 67 000 taime ha-le. Seega seemnemäär 33,5 ts ha-le. Katse-lappide suurus oli eelkatsetes 12 m² ja põhi-sordivõrdluskatsetes 24 m², kordusi 4. Seemnemugulaid säilitati kas-

¹ Alates 1951. aastast Eesti Põllumajanduse Akadeemia Raadi õppe- ja katsemajand.

tides ja salvedes keldris, kus keskmine talvine temperatuur oli 2—3° C. Külviks kasutati ainult valguse käes eelidandatud mugulaid. Et idandid ei murduks, viidi mugulad põllule idandamiskastides. Umbrohu hävitamiseks äestati katsepõldu. Mullati 3, harvem 4 korda.

Suviseid vaatlusi sooritati katsepõllul rohkesti; märgiti taimede tärkamise kiirus, puudevate ehk tärkamata jäänud taimede protsent, varrepõletikus ja nõrkade taimede arv, kidumishaigete taimede esinemine. Lehemädaniku ilmumine ja arenemine märgiti igal nädalal üks kord, alates lehemädaniku lööbimisest, mis toimus tavaliselt augustikuu esimesel dekaadil.

Saagi koristamisel hinnati mugulate asetuse tihedust pesas ja loeti varte arvu. Kuni 1952. aastani toimus koristamine käsitsi — konksudega, alates 1952. aastast aga hobumasinaga.

Koristamisel loeti ja kaaluti eraldi väikesed, alla 40 grammised mugulad ja suured, kaubanduslikult kõlblikud mugulad. Tärgliseprotsent määrati samal või järgmisel päeval Reimanni kaaludega, ühtlasi hinnati teisi mugulate omadusi — kuju, sisu, värvust, koore pragunemist ja esinevaid haigusi, nagu must ja harilik kärn, mädamugulad.

Keedu- ja maitseomadusi hinnati sügisel ja kevadel 4—5-liikmelise komisjoni poolt.¹

Mugulasaakide arvutamine toimus Jõgeval lihtsustatud Vicki meetodil, kusjuures keskmine viga (m) on arvutatud protsentides.

Katsetulemused arvutas Jõgeval katsetehnik R. Otsa, võrdluskatsete korraldamisel ja aruande koostamisel töötasid kaasa vanemad teaduslikud kaastöölised J. Laurson ja H. Hindoalla.

Võrdluskatsete korraldamisel töötasid kaasa: Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama Kehra ja Sangaste aretuspunktides Kehra aretuspunkti juhataja J. Yllö ja Sangastes teaduslik töötaja E. Lilenthal; ENSV TA Taimekasvatuse Instituudi Kuusiku filiaalis teaduslikud töötajad P. Jaagupsaar, A. Ravis ja põllumajandusteaduste kandidaat E. Haller; Tartu Riikliku Ülikooli katsebaasis Raadil ja Eesti Põllumajanduse Akadeemia

---

¹ Teistes katsekohtades tehti loetletud hindamisi ja vaatlusi vähe-
mas ulatuses.

Tahvel 1. «Jõgeva piklik».

Raadi õppe- ja katsemajandis EPA taimekasvatuse ja sordiareetuse kateedri juhataja dotsent H. Sutter; Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi Kõõgiviljakultuuride ja Kartuli sordikatsepunktides sm-d Plado ja Osnovin.

Eesti NSV-s on lubatud kasvatada ainult vähikindlaid kartulisorte. Dr. Julius Aamisepp pööras juba sortide aretamise algaastail erilist tähelepanu sortide vähikindlusele. Kuna Eesti NSV-s puudus kartuli vähahaigus, samuti ka vähikindluse määramise võimalus, siis määrati perspektiivsetel hübriididel ja sortidel vähikindlus välismaal — Soomes, Saksamaal ja Prantsusmaal.

«Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollasel» määrati vähikindlus lõplikult NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi Üleliidulises Kartulivähi Teadusliku Uurimise Jaamas Tšernovtšis ja selle filiaalides Vilniuses, Minskis ja Leningradis (aastail 1947—1949).

Viimastel andmetel (V. S. Lehnovitš) on agressiivsele kartulivähi Thuringeni rassile (G) osutunud vastuvõtlikuks ja reageerinud Jõgeval aretatud sordid «Virulane», «Jõgeva kollane», «Kalev», «Kungla», «Linda» ja Eesti NSV-s rajoonitud saksa päritoluga sort «Ostbote».

6. MUGULASAAGID

«Jõgeva piklik» oli võrdluskatsetes 1935. aastast alates. Võrdlussordiks kasutati kuni 1939. aastani keskvalmivat sorti «Majestic». «Jõgeva kollane» oli võrdluskatsetes 1937. aastast alates, seega saab «Jõgeva kollast» kahel esimesel aastal samuti võrrelda sordiga «Majestic».

Kaheksa katse (aastail 1935—1938) keskmiselt oli mugulasaagilt parim sort «Jõgeva piklik» — 296,1 ts/ha, ületades standardsorti («Majestic») 25,3% võrra ehk 58,9 tsentneri võrra ha-lt. «Jõgeva kollane» andis kolme katse keskmiselt 248,3 ts/ha, ületades mugulasaagilt sorti «Majestic» 3,9% võrra (viimase saak 238,9 ts/ha).

Aastate ja katsete keskmisi mugulasaake on võrreldud ainult neis katsekohtades, kus võrdluskatses olid kõik kolm sorti; katsekohad, kus mõni neist sortidest puudus, on kokkuvõttest välja jäetud. Alates 1939. aastast võrreldi mugulasaake saagirikka universaalse sordiga «Ostbote» nii üksikkatses, aasta keskmiselt kui ka kõikide katsete keskmiselt (vt. tabelit 2 ja diagrammi 1).

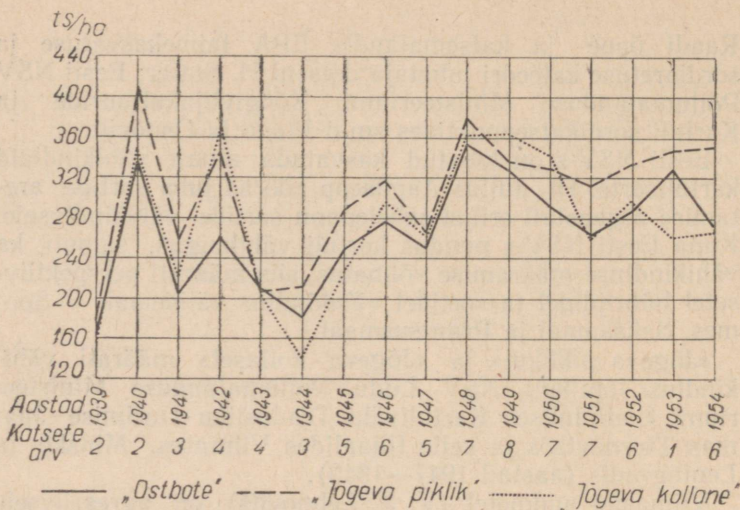

Diagramm 1. «Jõgeva pikliku», «Jõgeva kollase» ja «Ostbote» keskmised mugulasaagid aastatel 1939—1954.

Tabelist 2 on näha, et 1939. aastal olid mugulasaagid madalad, sest suvi oli harukordselt põuane. Kahe katsekoha keskmise mugulasaagi poolest oli parim «Jõgeva piklik» (171,2 ts/ha), ületades standardsorti «Ostbote» 3,8% võrra. «Jõgeva kollane» oli veidi väiksema mugulasaagiga kui «Ostbote».

1940. aastal olid mugulasaagid tunduvalt kõrgemad kui eelmisel aastal. «Ostbote» mugulasaak oli 337,1 ts/ha, «Jõgeva piklik» ületas teda 22,7% võrra ja «Jõgeva kollane» 5,8% võrra.

1941. aastal olid mugulasaagid halbade kasvu-tingimuste tõttu tunduvalt madalamad kui eelmisel aastal. Kolme katsekoha keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 211,4 ts/ha. Võrreldes standardiga oli mugulate enamsaak «Jõgeva piklikul» 20,8% ja «Jõgeva kollasel» 10,1%.

1942. aastal olid mugulasaagid kõrged. Nelja katsekoha keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 317,0 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 341,2 ts/ha ja «Jõgeva kollasel» 369,4 ts/ha. Seega ületas «Jõgeva kollane» mugulasaagilt standardsorti 16,5% võrra.

Rohke lehemädaniku esinemise tõttu 1943. aastal olid

mugulasaagid Jõgeval normaalsel väetusfoonil «Jõgeva piklikul» ja «Jõgeva kollasel» madalamad kui «Ostbotel». Nelja katse keskmiselt mugulasaagilt ületas «Jõgeva piklik» standardit 7% võrra ja «Jõgeva kollane» 6,4% võrra.

1944. aastast, tingituna sõjaolukorrast, puuduvad võrdluskatseandmed Jõgeva kohta. Mugulasaagid olid üldse võrdlemisi madalad. Kolme katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 238,8 ts/ha; «Jõgeva piklikul» 10,6% võrra kõrgem, kuid «Jõgeva kollasel» tunduvalt madalam kui «Ostbotel».

1945. aastal olid mugulasaagid enam-vähem võrdsed eelmise aasta saakidega. Viie katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 240,9 ts/ha, «Jõgeva piklik» ületas teda 12,9% võrra, kuid «Jõgeva kollase» mugulasaak oli 5% võrra madalam kui «Ostbotel».

1946. aasta oli kartulile lehemädaniku ja öökülmade puudumise tõttu soodne. Kuue katsekoha keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 260,9 ts/ha. «Jõgeva piklik» ületas standardit 20,1% võrra ja «Jõgeva kollane» 8,4% võrra.

1947. aastal kujunesid mugulasaagid viie katse keskmiselt natuke madalamaks kui eelmisel aastal, sest sademeid oli vähe. «Ostbote» keskmine mugulasaak oli 248 ts/ha. «Jõgeva piklik» ületas «Ostbotet» 6% võrra ja «Jõgeva kollane» 5,3% võrra.

1948. aastal tulid võrdluskatsetesse juurde Harju ja Suure-Jaani sordikatsepunkt. Kuigi 1948. aastal oli sademeid rohkesti ja esines lehemädanikku, saadi kõrge agrotehnika rakendamisel rekordilisi mugulasaake. Seitsme katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 339,6 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 365 ts/ha, seega enamsaak 7,5%, «Jõgeva kollasel» 351,2 ts/ha, seega enamsaak 3,4%.

1949. aasta võrdluskatse korraldati kaheksas katsekohas. Keskmised mugulasaagid olid kõrged: «Ostbotel» 321 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 325,8 ts/ha (enamsaak 1,2%); «Jõgeva kollasel» 343,2 ts/ha (enamsaak 6,6%).

Vaatamata sellele, et 1950. aastal oli sademeid alla keskmise, soodustas lehemädaniku ja varaste öökülmade puudumine kartulikasvu. Seitsme katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 291,8 ts/ha; «Jõgeva piklikul» 12,1% ja «Jõgeva kollasel» 16,3% võrra suurem.

1951. aasta keskmised mugulasaagid olid pisut madalamad kui eelmisel aastal. Seitsme katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 266,9 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 315,9 ts/ha

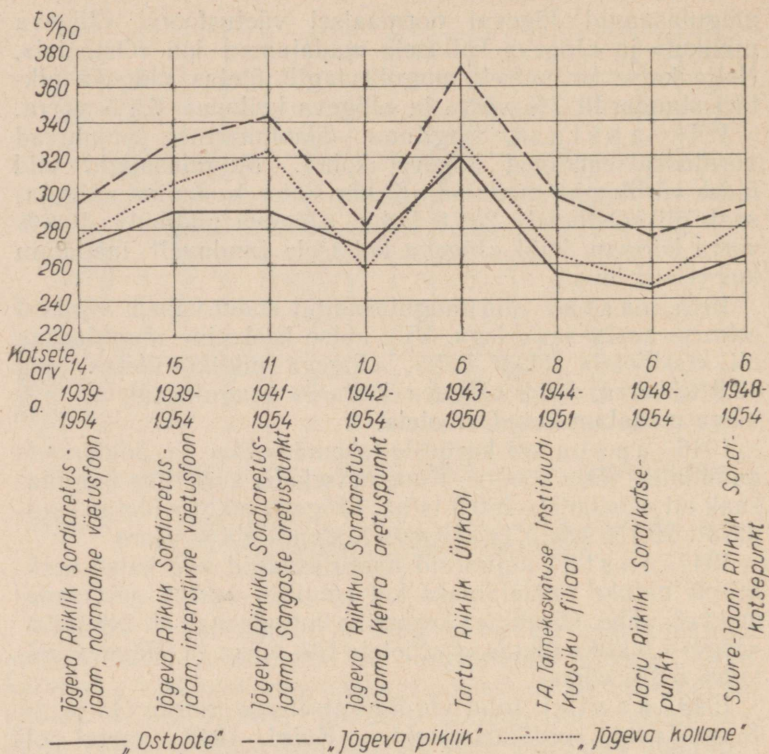

Diagramm 2. «Jõgeva pikliku», «Jõgeva kollase» ja «Ostbote» keskmised mugulasaagid katsekohtade järgi.

(enamsaak 18,4%), «Jõgeva kollasel» aga 97,6% «Ostbote» saagist.

1952. aastal, millal sademeid oli rohkesti ja esines lehemädanikku, kujunesid mugulasaagid siiski rahuldavaks. Kuue katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 286,2 ts/ha ja «Jõgeva piklikul» 326,3 ts/ha, s. o. 14% võrra suurem. «Jõgeva kollase» mugulasaak oli 99% «Ostbote» saagist.

1953. aastal korraldati võrdluskatse ainult Jõgeva intensiivsel väetusfoonil¹, kus «Jõgeva piklik» ületas mugu-

¹ «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» kui rajoonitud sordid jäeti riiklike sordikatsepunktide võrdluskatsetest 1953. aastal välja.

lasaagilt sorti «Ostbote» 1,4% võrra ja «Jõgeva kollase» mugulasaak oli 77,2% «Ostbote» mugulasaagist.

1954. aastal ei olnud ilmastik kartulikasvule rohkete sademete ja lehemädaniku esinemise tõttu soodne, kuid õige agrotehnika rakendamisel kujunesid mugulasaagid siiski täiesti rahuldavaks. Kuue katse keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 274,3 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 353,2 ts/ha, seega enamsaak 28,8%, «Jõgeva kollasel» 270,8 ts/ha ehk 98,7% «Ostbote» mugulasaagist.

Aastail 1939—1954 oli 76 katse keskmine mugulasaak «Ostbotel» 278,2 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 312,6 ts/ha, s. o. 13,2% ehk 34,3 ts/ha mugulaid rohkem. «Jõgeva kollase» mugulasaak oli 288,2 ts/ha, millega ületas standardit 3,6% ehk 10 tsentneri võrra ha-lt.

Tehes katsekohtade järgi kokkuvõtet mugulasaakidest (vt. tabelit 3 ja diagrammi 2) ja võrreldes neid selgub (Jõgeva andmetel aastaist 1939—1954), et intensiivne väetusfoon tõstis mugulasaake aastate keskmiselt «Jõgeva piklikul» 34,9, «Jõgeva kollasel» 27,2 ja «Ostbotel» 18,9 tsentneri võrra ha-lt, seega sordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» kasutavad paremini laudasõnnikut kui «Ostbote».

Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama Sangaste aretuspunkti viljakamatel muldadel oli aastate 1941—1954 keskmine mugulasaak «Ostbotel» võrdne Jõgeva intensiivsel väetusfoonil saadud mugulasaagiga — 292,2 ts/ha. «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» keskmine mugulasaak oli aga Sangastes tunduvalt kõrgem kui Jõgeval; võrreldes «Ostbotega» andis «Jõgeva piklik» 51,4 ja «Jõgeva kollane» 29,8 ts/ha enamsaaki.

Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama Kehra aretuspunktis olid (aastail 1942—1954) mugulasaagid üldse madalad; «Jõgeva kollase» keskmine mugulasaak oli 3,5% ehk 9,3 tsentneri võrra ha-lt madalam ja «Jõgeva piklikul» 5,7% ehk 15,4 tsentneri võrra ha-lt kõrgem kui «Ostbotel».

Tartu Riiklikus Ülikoolis olid mugulasaagid kõrged: aastate 1943—1950 keskmine mugulasaak oli «Ostbotel» 320,4 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 51,8 ts/ha ehk 16,2% ja «Jõgeva kollasel» 11,4 ts/ha ehk 3,6% võrra suurem kui «Ostbotel».

TA Taimekasvatuse Instituudi Kuusiku filiaali katsetes aastatel 1944—1951 võrdusid keskmised mugulasaagid Kehra aretuspunkti omadega. «Jõgeva pikliku» keskmine

enamsaak võrreldes «Ostbotega» oli 16,5% ehk 42,4 ts/ha, «Jõgeva kollasel» 3,3% ehk 8,4 ts/ha.

Suure-Jaani Riiklikus Sordikatsepunktis oli aastatel 1948—1954 «Ostbote» keskmine mugulasaak 263,8 ts/ha, «Jõgeva piklik» andis enamsaaki 10,8% ja «Jõgeva kollane» 7,1%. Harju Riiklikus Sordikatsepunktis oli «Ostbote» keskmine mugulasaak 244,6 ts/ha. «Jõgeva piklik» andis enamsaaki 14% ja «Jõgeva kollane» 1,1% võrreldes standardiga.

Kokkuvõttes võiks märkida, et kartulisordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» reageerivad hästi kõrgele väetusfoonile, andes «Ostbotest» suuremaid mugulasaake just viljakamatel põldudel. Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama intensiivsel väetusfoonil, Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama Sangaste aretuspunktis ja Tartu Riikliku Ülikooli katsebaasis oli nendel sortidel mugulate enamsaak ligi kaks korda suurem kui sordil «Ostbote».

Kuna «Jõgeva kollase» mugulasaak Põhja-Eesti katsekohtades (JRS-i Kehra aretuspunkt, TA TI Kuusiku filiaal, Harju Riiklik Sordikatsepunkt) oli tagasihoidlikum, siis on selle sordi juurutamisega neis rajoonides oldud ettevaatlik.

7. KAUBANDUSLIKE MUGULATE PROTSENT, MUGULA KESKMINE RASKUS JA ÜHE TAIME KESKMINE MUGULATE ARV

Kartulisortide omaduste hindamisel on tähtis kaubanduslike (üle 40 g raskuste) mugulate protsent mugulasaagis ja keskmine mugulate raskus. Need andmed on toodud tabelis 4 (aastate ja katsete keskmised) ja diagrammis 3.

Kaubanduslike mugulate protsent oli aastate keskmisest madalam 1939. ja 1943. aastal. Jõgeval oli intensiivsel väetusfoonil kaubanduslike mugulate protsent mugulasaagis kõrgem kui normaalsel väetusfoonil, välja arvatud 1947. aasta, mil olukord oli vastupidine.

Suurima protsendi kaubanduslikke mugulaid andis «Jõgeva piklik» — 52 katse keskmiselt 91,2%; järgnes «Jõgeva kollane» 87,1%-ga. Viimasel kohal oli «Ostbote» (keskmiselt 76,9%).

Mugula keskmine raskus 54 katse keskmiselt oli «Jõgeva piklikul» 81,9 g, «Jõgeva kollasel» 72,2 g ja «Ostbotel» 50,6 g. Seega sordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane»

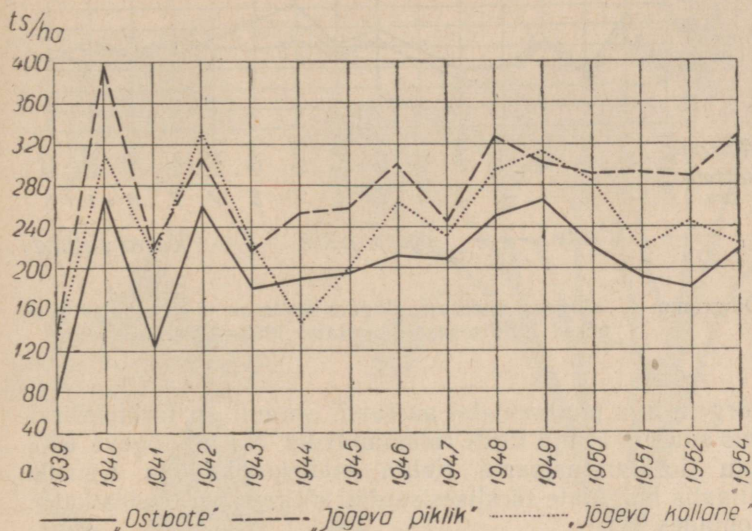

Diagramm 3. «Jõgeva pikliku», «Jõgeva kollase» ja «Ostbote» kaubanduslike mugulate keskmised saigid aastatel 1939—1954.

kuuluvad suurte mugulatega kartulisortide rühma. Sordi «Ostbote» mugulad on keskmise suurusega või alla selle.

Ühe taime keskmise mugulate arvu poolest oli esikohal «Ostbote», kuna ta mugulad on peened. 35 katse keskmiselt oli «Ostbotel» ühe taime keskmine mugulate arv 8,8, «Jõgeva kollasel» 6,4 ja «Jõgeva piklikul» 6,2.

8. TÄRKLISESISALDUS JA -SAAGID

Põhiliseks toitaineks kartulimugulates on tärklis, mis moodustab 70—80% mugulate kuivainest.

Eriti tähtis on tärklisesisaldus ja tärklisesaak tööstus- ja söödakartuli seisukohalt.

Aastail 1935—1938 kasutati võrdluskatses võrdlussordiks keskmise tärklisesisaldusega sorti «Majestic», 1939. aastast alates aga sorti «Ostbote». Sordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» ületasid «Majesticut» nii tärklisesisalduselt kui ka tärklisesaagilt (tabel 5 ja diagramm 4), «Ostbotest» jäävad aga tärklisesisalduselt tunduvalt maha.

Mugulate tärklisesisaldus on väiksem sademeriikmail,

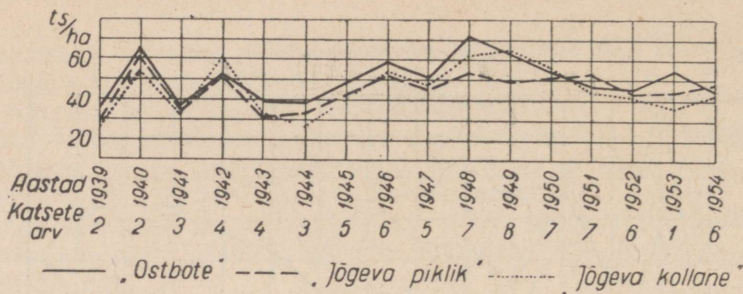

Diagramm 4. «Jõgeva pikliku», «Jõgeva kollase» ja «Ostbote» keskmised tärklisesaagid aastatel 1939—1954.

kõrgem aga põuasematel aastatel. Samuti on tärklisesisaldus suurem Põhja-Eesti rähkmuldadel. Nii oli Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama Kehra aretuspunktis ja Kuusiku filiaalis mugulate tärklisesisaldus kõrgem kui teistes katsekohtades.

Kõrgema tärklisesisaldusega mugulasaak oli aastail 1939, 1946, 1947 ja 1951, millal keskmine tärkliseprotsent oli «Ostbotel» 20 või pisut üle selle, «Jõgeva piklikul» ja «Jõgeva kollasel» aga 16—18 ümber. Väiksema tärklisesisaldusega mugulasaak oli aastail 1941, 1943, 1948, 1952, 1953 ja 1954.

Tärklisesisaldus mugulates on pöördvõrdeline mugulasaagiga. Kõrge agrotehnika, suurendatud väetiste normid, eriti lämmastikväetiste osas, vähendavad mugulasaagi tärklisesisaldust.

Tärklisesaagid olenevad tärklisesisaldusest ja mugulasaagist. «Ostbote» on kõrge tärklisesisaldusega ja suhteliselt kõrge tärklisesaagiga sort. Sordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» ei suuda selle poolest temaga võistelda. Ainult kahel — 1951. ja 1954. aastal ületas «Jõgeva pikliku» katsete keskmine tärklisesaak sordi «Ostbote» saagi. Samuti on «Jõgeva kollasel» tärklisesaak madalam kui «Ostbotel»; erandiks olid aastad 1942 ja 1949. 63 katse keskmine tärklisesisaldus oli «Ostbotel» 18,9% ja tärklisesaak 52,3 ts/ha, «Jõgeva piklikul» 14,9% ja tärklisesaak 47 ts/ha ehk 90% «Ostbote» tärklisesaagist. «Jõgeva kollase» tärklisesisaldus oli 16,6% ja tärklisesaak 48 ts/ha, ehk 91,8% «Ostbote» tärklisesaagist.

Tahvel 2. «Jõgeva kollane».

9. VASTUPIDAVUS HAIGUSTELE

Peale mugulasaagi, tärglisesisalduse, tärglisesaagi ja kaubanduslike mugulate protsendi on väga tähtis, et saadud mugulasaak oleks täisväärtuslik, s. t. mugulad oleksid terved nii koristamisel kui säilitamisel ning et kasvu ajal puuduksid kartulitaimi kahjustavad haigused: lehemädanik, varrepõletik, kidumine jne.

a) Mugulamädanikud

Jõgeval määrati igal aastal mädanenud ja mädaplekki-dega mugulate protsent põllul katsete koristamisel, tärglisesisalduse määramisel ja kevadel mugulate seemneks sorteerimisel. Kogu katsekartul säilitatakse Jõgeval kastides mahuga á 35—50 kg, muu kartul aga salvedes ja kuhjades.

Aastail 1935—1937 esines kõikidel katses olnud sortidel, nende hulgas ka «Jõgeva piklikul» ja standardil «Majestic», võrdlemisi suur protsent mädamugulaid. Siin võis põhjuseks olla kartuli säilitamine halbades hoidlates, sest kuna Jõgeval valmis ajakohane katsekartuli kelder 1937. aasta sügisel, säilitati eelmistel aastatel kartuli katsematerjal vähemsobivates keldrites.

Mädanenud mugulate protsent aastate järgi on toodud tabelis 6.

Peale aastate 1935—1937 esines rohkem mädanenud mugulaid veel 1946., 1948. ja «Jõgeva piklikul» ka 1943. aastal.

Aastate keskmiselt (1935—1954) esines mädanenud mugulaid «Jõgeva piklikul» 1,3%, «Ostbotel» 0,5% ja «Jõgeva kollasel» 0,1%. Kuid peab märkima, et antud sortide keskmine mädanenud mugulate protsent on tunduvalt madalam kui dr. Julius Aamisepa poolt uuritud välismaa kartulisortidel, milliste keskmine mädanenud mugulate protsent oli 5—6.¹

---

¹ J. Aamisepp. Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis. Tartu, 1939, lk. 134.

b) Kartuli lehemädanik

Kartuli lehemädaniku esinemise rohkust on registreeritud Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas juba pikemat aega. Dr. Julius Aamisepp märgib oma uurimustes: «Ma ei eksi palju, kui seniste andmete põhjal julgen väita, et lehe- ja mugulamädaniku tõttu meie peaaegu igal aastal kaotame läbistikku 10—25% mugulasaagist, olenevalt kasvatatavatest sortidest ja teatud määral ka mulla füüsikalistest omadustest.» Seega tekitab kartuli lehemädanik meie kartulikasvatusele suurt kahju, seda eriti sademeterikastel aastatel ja sagedate sademete esinemiste puhul juulis ja augusti esimesel dekaadil.

Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas normaalse väetusfooniga katsepõldudel sortidel «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Ostbote» tehtud vaatlused kartuli lehemädaniku lööbimise kohta on toodud tabelis 7.

Tabelis on toodud lehemädaniku lööbimise kuupäev ja kuupäev, millal 50% lehestikust oli surnud. Need aastad, millal lehemädanikku ei esinenud üldse või esines väga vähe, on välja jäetud, samuti aastad, millal sõja tõttu ei olnud võimalik vaatlusi teha. Et sordid «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Ostbote» valmimiselt kuuluvad keskhiliste kuni hiliste sortide rühma, siis nende puhul lehemädaniku ilmumine ja arenemine palju ei erine. Sama võib ütelda ka lehemädaniku arenemise kohta. Esines aastaid, millal mõnel sordil oli lehemädaniku levik kiire, teinekord aga oli sama sort lehemädanikule tunduvalt vastupidavam, kuigi haiguse tunnused ilmusid üheaegselt teiste samasse rühma kuuluvate sortidega. Näitena võiks tuua 1954. aasta, millal «Jõgeva piklikul» ilmusid esimesed lehemädaniku plekid juuli lõpul, «Jõgeva kollasel» ja «Ostbotel» aga tunduvalt hiljem, kuid lõplikult hävitas lehemädanik «Jõgeva kollase» ja «Ostbote» lehestiku varem kui «Jõgeva piklikul». Antud sortide kohta võib ütelda, et nendel on lehemädaniku lööbimise aeg hiline ja lehestiku hävimine võrdlemisi pikaldane.

Dr. Julius Aamisepp märgib¹, et kartulipõllu väetuse tugevus ei avalda erilist mõju lehemädaniku lööbimisajale ega ka arenemiskäigule.

¹ J. Aamisepp. Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis. Tartu, 1939, lk. 143.

c) Kidumishaigused

Haigeid taimi on Jõgeva katsepõldudel mõlemal väetusfoonil registreeritud igal aastal (välja arvatud 1944. a.). Lugesisel on eraldatud kergem ja raskem kidumisvorm. Kergeks on loetud mosaiiklaiksus ja kimarlehisus sel korral, kui lehe kuju ei ole palju muutunud. Kui lehepind on üleni kiprunud või leht täielikult kägardunud, loetakse kidumisvormi raskeks. Sel juhul on taimel sorditunnused täiesti muutunud. Siia rühma on arvestatud ka kärbumis- ehk viirikaiged taimed.

Dr. Julius Aamisepp märgib¹, et kidumishaiguste rohkus on aastate järgi väga erinev. Haiguste lööbimist soodustab vihma sadude periood, madalam temperatuur jne. Vaatamata sellele, et kergekujuline kidumine, nagu mosaiiklaiksus, alandab kartulitaimede mugulasaaki suhteliselt vähe, ei või seda kidumisvormi majandusliku kahjustuse seisukohalt kaugeltki alahinnata, kuna seda võib Eesti NSV oludes esineda rohkesti. Raskekujulise kidumise poolt põhjustatav vähemsaak on haigusest tabatud taime kohta küll suur, kuid raskelt kidunenud taimi esineb suhteliselt vähe. Kuid nii raskelt kui ka kergelt kidunenud taimed võivad olla olulisteks nakkuse edasiandjateks tervetele taimedele.

Põllumajandusteaduste kandidaat B. Nurmiste on hulga aastate jooksul põhjalikult uurinud Eesti NSV-s kasvatatavatel kartulisortidel esinevaid kidumishaigusi. Ta märgib², et «... kärbumishaiguse, samuti ka kimarlehisuse esinemise määr Eesti NSV-s lahtistel kartulipõldudel tõuseb harva üle 3%, mis on tingitud teatavast bioloogilisest tasakaalust putuksiirutajate esinemisrohkuse (s. t. infektsioonisageduse) ja nimetatud kidumisvormidest põhjustatud kasvusurutuste vahel».

Tabelis 9 on toodud kidumishaigete taimede protsent võrdluskatsetes. Suurim protsent haigeid taimi oli kõikidel sortidel 1940. aastal, mille põhjuseks võis olla eelnev põuane aasta. Võrdlemisi suur protsent haigeid taimi registreeriti veel 1942. ja 1943. aastal. Kidumishaigete taimede

¹ J. Aamisepp. Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis. Tartu, 1939, lk. 156.

² B. Nurmiste. Kartuli kidumishaigused Eesti NSV-s ja nende tõrje. Tallinn, 1954, lk. 19.

esinemise rohkuses käsitletavatel sortidel suuri erinevusi ei olnud; katseaastate keskmiselt esines kergelt ja raskelt kidunenud taimi kokku ligi 3%. Samuti ei olnud haiguste esinemise rohkuses kindlat vahet normaalsel ja intensiivsel väetusfoonil kasvavatel taimedel. «Ostbotel» esines normaalsel väetusfoonil kokku 3,2% ja intensiivsel väetusfoonil 1,3% haigeid taimi, «Jõgeva piklikul» oli normaalsel väetusfoonil 2,9% ja intensiivsel väetusfoonil 3,5% haigeid taimi ja «Jõgeva kollasel» vastavalt 2,5% ja 3,3% haigeid taimi. B. Nurmiste määramiste järgi esineb «Jõgeva piklikul» viimastel aastatel rohkesti kergelt kidumisvormi (mosaiiklaiksust), mis näitab, et seemnekasvatuskolhoosides pole peamist tõrjevõtet — haigete taimede kõrvaldamist — järjekindlalt rakendatud.

d) Kartuli varrepõletik

Jõgeval loetakse kartulisortide võrdluskatsetes haiguste registreerimisel ka varrepõletikus taimed. Varrepõletik võib tekitada suurt kahju kartulipõllul; selle rohkus oleneb kasvatatavast sordist, emamugulate tervisest, eelmise aasta sademetest, lehemädaniku esinemisest kasvuajal, mullastikust, säilitamistingimustest jne. Senised vaatlused tõendavad, et kergematel muldadel esineb varrepõletikku vähem kui raskematel, savikatel muldadel.

Dr. Julius Aamisepp märgib¹, et varrepõletiku esinemist vähendab tunduvalt tugevam sõnnikuväetus. Antud sortide kohta on varrepõletiku esinemine registreeritud aastail 1935—1954 (tabel 8). Tabelis toodud aastate keskmine varrepõletikus taimede protsent oli intensiivsel väetusfoonil väiksem kui normaalsel väetusfoonil. Üldiselt oli varrepõletikust kahjustatud taimede protsent võrdlemisi väike. «Jõgeva kollasel» esines varrepõletikus taimi normaalsel väetusfoonil 0,5 ja intensiivsel väetusfoonil 0,3%, «Ostbotel» vastavalt 0,2 ja 0,05% ning «Jõgeva piklikul» 0,1 ja 0,03%. Varrepõletikus taimi esines rohkem aastail 1946, 1947, 1949 ja 1950.

---

¹ J. Aamisepp. Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis. Tartu, 1939, lk. 165.

e) Kartuli harilik kärntõbi

Harilikust kärntõvest rohkesti tabatud mugulate söögi-kõlvulisus ning seemneks kasutamise ja turustamise väärtus alaneb. Sellepärast pannakse kartuli sordiareetustöös sordi kärnakindlusele suurt rõhku.

Kartulisortide ja -värdade omadusi hinnates teostatakse Jõgeval igal sügisel koos mugulate tärglise määramisega ka hariliku ja mustkärna esinemise hindamine mõlemal väetusfoonil kasvanud mugulatel. Kuigi Jõgeva muldadel kartuli kärntõbi esineb harva ja väikeses ulatuses, võib siiski mõningaid järeltõbe sortide vastupidavuse suhtes teha. Kärntõbe esinemise rohkust hinnatakse silma järgi (mitu protsenti mugula pinnast on kaetud kärnaga) ja märgitakse äärmised kõikumised, s. o. kõige vähem ja kõige rohkem kärnast tabatud mugulad. Tabelis 10 on toodud andmed hariliku kärntõbe esinemise kohta aastail 1939—1954. Kaheksal aastal antud sortidel kärntõbe ei esinenud. «Jõgeva piklikul» esines kärntõbe kuuel aastal, kusjuures kõige rohkem oli teda 1946. aastal normaalsel väetusfoonil — 3—12%. «Jõgeva kollasel» registreeriti kärntõbe vähemal määral kolmel aastal ja «Ostbotel» ainult 1943. aastal. Näeme, et antud sortidest oli «Jõgeva piklik» kärntõbele kõige vastuvõtlikum, järgnesid «Jõgeva kollane» ja «Ostbote».

«Jõgeva piklikku», «Jõgeva kollast» ja «Ostbotet» ei ole kahjuks võrreldud kärntõbekindlamate sortidega, nagu seda on «Jubel», «Ackersegen» jt.

10. MUGULASAAGI KUJUNEMISE DÜNAAMIKA

Mugulasaagi kujunemise dünaamika katse korraldamise ülesandeks oli selgitada sortide varasust. Katse korraldati aastail 1946, 1947 ja 1948 (vt. tabelleid 11, 12, 13) intensiivsel väetusfoonil.

1946. ja 1947. aastal oli esimene ülesvõtmine 7. augustil, s. o. 73—78 päeva pärast mugulate mahapanekut, ja 1948. aasta 24. juulil, s. o. 73 päeva pärast mahapanekut. Katseks kasutatud mugulad eelidandati.

Esimesel ülesvõtmisel kujunes mugulasaak kõige suuremaks 1947. aastal. Kolmel aastal oli esimesel ja teisel üles-

võtmisel suurima mugulasaagiga sort «Ostbote»; järgnesid «Jõgeva piklik», siis «Jõgeva kollane».

Alates kolmandast ülesvõtmisest oli kõigil kolmel aastal mugulasaagilt esikohal «Jõgeva piklik». Eriti kõrge mugulasaak oli «Jõgeva piklikul» viimasel ülesvõtmisel, 18. septembril, 1948. aastal — 520 ts/ha.

Võrreldes «Jõgeva kollase» ja «Ostbote» mugulasaagi kujunemist, selgub, et «Jõgeva kollane» on pisut hilisem kui «Ostbote» — viimastel ülesvõtmistel kujunesid mugulasaagid mõlemal sordil enam-vähem võrdseks.

Tärgklisesisalduselt ja -saagilt oli esikohal «Ostbote». Juba esimesest ülesvõtmisest alates oli «Ostbote» tärgklisesisaldus ja -saak kõrgem kui teistel sortidel. Kõrgeim tärgklisesisaldus oli sortidel 1947. aastal, millal augusti lõpul ja septembri algul «Jõgeva pikliku» tärgklisesisaldus oli 19,3%, «Jõgeva kollasel» 20,4% ja «Ostbotel» 24,4%. Hilisematel ülesvõtmistel oli märgata tärgklisesisalduse teatavat langust.

Mugula suuruselt oli parim «Jõgeva piklik». Juba esimestel ülesvõtmistel oli «Jõgeva piklikul» suurte, s. t. kaubanduslike mugulate protsent tunduvalt kõrgem kui teistel sortidel.

11. SORTIDE SUHTUMINE SEEMNEMUGULATE POOLITAMISSE

Seemnemugulate vähesuse või liiga suurte mugulate korral esineb tootmises tihti vajadus neid tükeldada või poolitada. Et selgitada, kuidas üks või teine sort suhtub poolitamisega, korraldati Jõgeval vastavaid katseid. Dr. Julius Aamisepp märgib¹: «Jõgeval korraldatud katsed näitavad, et seemnemugulate poolitamise suhtes on sortidel määratu suured erinevused, mis tekivad sellest, et poolitatud seemnemugulad lähevad mullas sortide järgi rohkem või vähem mädanema või nakatatakse varrepõletikust.

Kui poolitatud mugulad sortide järgi ühte viisi ei mädan mullas, siis oleneb see nende erinevast võimest suberiini eritamisel, mis soodustab kaitsekoe tekkimist lõigatud kohal.»

¹ J. Aamisepp. Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis. Tartu, 1939, lk. 116.

Poolitamiseks kasutati 100 g raskusi mugulaid, mis lõigati põllul enne mahapanekut pikuti pooleks. Võrdluseks pandi maha 50 g raskused terved mugulad. Seega olid võrdluskatses võrdne arv võrdse kaaluga terveid mugulaid ja mugulate pooli. Suvel tehti kõik vajalikud vaatlused ja hindamised.

«Jõgeva pikliku» puhul võrreldi poolitatud seemnemugulaid tervetega 8 aasta jooksul. Mugulasaakide suuruse ja väärtuse kohta on andmeid toodud tabelis 14.

Võrdluskatse andmetel oli poolitatud seemnemugulatest saadud mugulasaak igal aastal väiksem kui 50 g raskustest tervetest seemnemugulatest saadud saak (välja arvatud 1946. aasta). Kaheksa katse keskmisena oli mugulasaak tervete seemnemugulate puhul 292,4 ts/ha ja poolitatute puhul 267,6 ts/ha ehk 8,5% võrra väiksem.

Tervetest seemnemugulatest saadi natuke kõrgema tärglisesisaldusega mugulasaak (keskmine tärglisesisaldus vastavalt 15,3% ja 14,8%). Kaubanduslike mugulate protsent mugulasaagis oli võrdne, kuigi üksikkatsetes esines väikesi kõikumisi. Ka mugula keskmine raskus oli võrdne.

Mugulate keskmine arv pesas oli suurem tervete seemnemugulate puhul. Nii oli tervetel 5,7 ja poolitatuil 4,9 mugulat pesas. Tärgkamata mugulatest tingitud tühikuid esines poolitatud mugulate kasutamisel rohkem. Kui terved seemnemugulad andsid katsete keskmiselt tühikuid 2%, siis poolitatud seemnemugulate puhul oli neid 5,3%. Suurema tühikute protsendiga suurelt osalt seletubki, et mugulasaak poolitatud seemnemugulate korral oli väiksem. Näitena võiks tuua 1946. aasta, millal poolitatud seemnemugulate kasutamisel esines erandina vähem tühikuid kui tervete puhul, mistõttu ka mugulasaak ei kujunenud madalamaks.

Kidunenud taimede esinemises kindlat vahet ei olnud, küll aga esines poolitatud seemnemugulate kasutamisel veidi rohkem varrepõletikus taimi.

«Jõgeva kollane» oli poolituskatses 10 aastat (tabel 15). Katsete keskmiselt andsid poolitatud seemnemugulad 9,4% võrra väiksema mugulasaagi kui sama rasked terved seemnemugulad. Katsete keskmiselt oli tärglisesisaldus poolitatud seemnemugulate puhul madalam — tervetel 16,6% ja poolitatuil 16,3%. Sama kehtib ka tärglisesaagi kohta.

Kaubanduslike mugulate hulga ja mugula keskmise raskuse poolest olid poolitatud seemnemugulad pisut paremad, kuid keskmine mugulate arv pesas oli suurem tervete seemnemugulate kasutamisel. Poolitatud seemnemugulate puhul oli tühikuid 6,2%, tervete seemnemugulate kasutamisel 1,3%.

Aastail 1940, 1942 ja 1943 saadi poolitatud seemnega suurem mugulasaak, neil aastail oli ka tühikuid tervete seemnemugulate puhul rohkem. Varrepõletikus taimi esines rohkem poolitatud seemnemugulate variandis.

«Jõgeva kollane» oli Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas seemnemugulate tükeldamise katses aastail 1945—1948¹. Seemnemugulate tükeldamise katses kasutati seemneks 12,5 g ja 25 g raskusi terveid seemnemugulaid ja sama raskusega seemnemugulatükke. «Jõgeva kollase» kohta on märgitud², et «Jõgeva kollane» (vt. tabelit 3, lk. 16 ja 17) suhtub seemnemugulate tükeldamisse erinevalt. Tal esines katseaastail rohkesti tühikuid, s. t. kõik mahapandud seemnemugulatükid ei tärganud.

Kokkuvõttes öeldakse, et seemnemugula tükeldamisele on sordid reageerinud erinevalt. Paremaid saake tükeldatud seemnega on saadud sortidega «Mulk» ja «Jõgeva varajane». Kõige suurem mugulasaagi langus tükeldamise korral (30,6—45,9%) on olnud «Jõgeva kollasel».

Sort «Ostbote» (tabel 16) oli poolituskatses viis aastat. Siin andsid poolitatud seemnemugulad ainult 1,5% võrra väiksema mugulasaagi kui terved, ka tärgklisisaldus ja -saak oli pisut madalam. Kaubanduslike mugulate protsent ja ühe mugula keskmine raskus osutus poolitatud seemnemugulate puhul suuremaks, mugulate arv pesas aga ümberpöörduvalt — väiksemaks. Tühikuid esines üldse vähe ja neidki veidi rohkem tervete seemnemugulate korral. Varrepõletikus ja kidunenud taimede rohkuses erilist vahet ei olnud (esimesi registreeriti ainult 1939. aastal 50 g raskuste tervete seemnemugulate kasutamisel).

Seega reageerisid antud sordid erinevalt seemnemugulate poolitamise katses, kus seemneks kasutati võrdse raskusega terveid ja poolitatud mugulaid. Kõigil kolmel sordil andsid poolitatud seemnemugulad keskmiselt väiksema

---

¹ V. Tamm. Väikeste kartulimugulate ja mugulatükkide kasutamine seemneks. Tartu—Tallinn, 1950.

² Samas.

mugulasaagi kui terved. Mugulasaagi langus poolitatud mugulate mahapanekul oli kõige väiksem «Ostbotel» — ainult 1,5%, «Jõgeva piklikul» aga juba 8,5% ja «Jõgeva kollasel» 9,4%.

Dr. Julius Aamisepa poolt tehtud rühmituse järgi võib sorti «Ostbote» julgesti poolitada, kuna «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» poolitamist ei saa soovitada, sest mugulasaagi langus võib nendel sortidel teatavates kasvukoha tingimustes kujuneda suureks. Tärglisesisaldus ja -saak langes poolitamisel kõikidel sortidel, kuid kaubanduslike mugulate protsent ja mugula keskmine raskus oli poolitatud seemnemugulate kasutamisel suurem. Keskmine mugulate arv pesas oli suurem tervete seemnemugulate korral. Sortide keskmiselt oli seemnemugula poolitamise korral tühikuid ja varrepõletikus taimi rohkem. Kidumishaiguste esinemise poolest võib külvise poolitamisel esineda sortide järgi väiksemaid kõikumisi.

12. KEEDU- JA MAITSEOMADUSED

Kartul on meil eeskätt toiduaine, sellepärast on väga oluline teada ja hinnata kartulisortide keedu- ja maitseomadusi.

Kartulisortide ja -värdade keedu- ja maitseomadusi hinnatakse Jõgeval 1937. aastast alates meetodi alusel, mis on välja töötatud dr. J. Aamisepa poolt. Sellest meetodist võib pikemalt lugeda dr. J. Aamisepa töös «Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis». Nimetatud töös on ära toodud keetmise viisid, hindamise tehnika, hindamismomendid ja tulemused. Sortide «Ostbote», «Jõgeva kollase» ja «Jõgeva pikliku» kohta seal andmed puuduvad, sest need ei olnud siis veel võrdluskatses.

Kartulisortide keedu- ja maitseomadusi hindab Jõgeval harilikult 3—4-liikmeline komisjon. Hindamine toimub sügisel, talvel ja juunikuus (tabelites 17, 18 ja 19 on toodud aasta keskmised hinded). Hindamine on salajane. Kartulid keedetakse kooritult, kusjuures lisatakse natuke soola.

Maitse hindamine toimub 5-pallise süsteemi alusel, kus «5» on kõrgeim hinne.

Sisuvälimuse hindamiseks on tarvitusel 5-palline skaala, kus suurem hinne tähendab kõrgemat kvaliteeti.

Sisupudvus. Liiga rohkesti pudenevaid ja lagu-

nevaid sorte ei saa kasutada igaks otstarbeks; näiteks on nad vähem kõlblikud söögiks. Pudevuse hindamiseks on 5-palline skaala: «1» — terved, «5» — lagunened mugulad.

Jahusus on kaunis identne pudevusega, kuid vahe on kindlasti olemas, sest vesised mugulad võivad keetmisel laguneda, jahused aga terveks jääda. Jahusust hinnatakse: «1» — vesine, «5» — rohkesti jahune.

Sisu värvuse muutuvuse hindamine toimub päeva jooksul kaks korda. Esimene hindamine toimub kohe pärast keetmist, teine 4—5 tundi hiljem. Hinnatakse 6-pallise süsteemi alusel: «0» — sisu pole muutunud ja «5» — sisu täiesti muutunud, halliks läinud.

Mugulate toorlõigete värvi muutuvust hinnatakse üks tund pärast lõikamist ja teistkordselt 24 tundi hiljem. Toorlõigete värvi mittemuutuvus on tähtis omadus, eriti tööstuses. Hindamise skeem: «0» — muutumata ja «5» — täiesti halliks läinud.

Keedu- ja maitseomaduste hindamise andmed Jõgeval on toodud «Ostbotel» tabelis 17, «Jõgeva kollasel» tabelis 18 ja «Jõgeva piklikul» tabelis 19, kõikidel sortidel alates 1942. aastast.

Võrreldes antud sortide keedetud mugulate välimust, sai katsete keskmiselt välimuse suhtes kõrgeima hinnangu «Jõgeva kollane» — 4,23 palli, «Ostbote» — 3,89 ja «Jõgeva piklik» — 3,58 palli.

Maitselt sai kõrgeima hinde «Ostbote» — 3,80 palli, järgnes «Jõgeva kollane» — 3,72 palli ehk peaaegu võrdse hinde «hea», «Jõgeva piklik» — 3,02 palli ehk hinde «rahuldav».

Keedetud mugulate pudevus ja jahusus oli «Ostbotel» ja «Jõgeva kollasel» enam-vähem võrdne. Mõlemad sordid on üle keskmise jahususe ja pudevusega. «Jõgeva piklikul» on nii jahusus kui ka pudevus tunduvalt madalam kui eelmistel sortidel.

Sisu värvuse muutuvus oli katsete keskmiselt «Ostbotel» pärast keetmist 0,04 ja seismisel 0,25 palli, «Jõgeva kollasel» pärast keetmist 0,07 ja seismisel 0,29 palli. Seega muutus keetmisel «Ostbote» sisu värvus veidi vähem kui «Jõgeva kollasel». «Jõgeva pikliku» sisu värvus muutus tunduvalt rohkem kui «Jõgeva kollasel» ja «Ostbotel», nimelt pärast keetmist 0,29 palli ja seismisel 0,39 palli.

Toorlõigete värvuse muutuvus oli «Ostbotel» üks tund pärast lõikamist 0,96 ja 24 tundi hiljem 2,46 palli, «Jõgeva

kollasel» vastavalt 0,37 ja 1,19 palli, «Jõgeva piklikul» 0,23 ja 1,20 palli. Seega kõige vähem muutsid värvust «Jõgeva pikliku» toorlõiked, rohkem «Jõgeva kollasel». Kõige rohkem muutsid värvust «Ostbote» toorlõiked.

Leningradis, Üleliidulises Taimekasvatuse Instituudis korraldatud keedu- ja maitseomaduste hindamisel asetati sordid «Kalev», «Virulane», «Jõgeva piklik», «Linda» ja «Ostbote» ühte rühma, sest nad olid keskmiste maitseomadustega, tänkja sisuga ja enam-vähem meeldiva kõrvalmaitsega.¹ «Jõgeva kollase» kohta on samas märgitud: sisu tihe, maitseomadused keskmised, meeldiva kõrvalmaitsega.

Õigesti märgib S. M. Prokošev², et kartuli kulinaarsete omaduste hindamisel on kartuli maitse hindamine rohkem subjektiivne kui teised kulinaaromadused. Peale selle määrab selle tarvitajate rahvuslik maitse.

13. MUUD MUGULATE SISEMISED JA VÄLISED OMADUSED

Kartulisortide väärtuse hindamisel omavad veel tähtsust mugula kaju (välimik), iduaukude sügavus, rohkus ja asetus, mugulate sisemised ja välised defektid, pruuntähnilisus, ringmädanik, õõndumine, mugulate lõhenemine, punnidega mugulate esinemine, pesa tihedus ja mugulate puhkeaja kestus.

Mugulate kaju (välimikku) on hinnatud 5-pallilises süsteemis alates 1939. aastast tärgklisesisalduse määramise juures.

«Ostbote» aastate keskmine välimiku hinne oli «3,09» (kõikumine 2,75—3,50), seega vaevalt rahuldava kujuga. «Jõgeva kollase» välimiku hinne oli «3,94», seega kaunis ilusa kuni ilusa kujuga (kõikumine 3,50—4,25). «Jõgeva pikliku» välimiku hinne oli «3,77». Seega kaunis ilusa välimikuga. Siia rühma kuulub ka «Majestic».

Pruuntähnilisust «Jõgeva piklikul» ja «Jõgeva kollasel» pole registreeritud. «Ostbotel» esines 1940. aastal kuni 20% ringmädanikku.

¹ В. С. Лехнович. Ракоустойчивые сорта картофеля. Сельхозгиз, Ленинград 1954, стр. 228 и 229.

² С. М. Прокошев. Биохимия картофеля. Издательство Академии Наук СССР 1947, стр. 199.

Õõndumist registreeriti «Jõgeva kollasel» 1941. aastal kuni 20% ja «Jõgeva piklikul» 1945. aastal kuni 30%. «Ostbotel» õõndumist pole esinenud.

Mugulate lõhenemist registreeriti «Ostbotel» 1945. aastal 2,5% ja 1948. aastal 1%; «Jõgeva kollasel» 1942. aastal 0,5%, 1943. ja 1945. aastal 1,5% ja 1950. aastal 12%; «Jõgeva piklikul» 1942. ja 1943. aastal 1,5% ja 1948. aastal 1%.

Punnidega mugulaid esines «Ostbotel» 1946. aastal 2,5% ja 1948. aastal 0,5%; «Jõgeva kollasel» 1939. ja 1940. aastal 1% ja 1945. aastal 1,1%; «Jõgeva piklikul» punnidega mugulaid ei ole registreeritud.

Pesa tihedust (tihe pesa on positiivne tunnus) on hinnatud kahel aastal. Kõige tihedam pesa oli «Ostbotel», see sai hinde «4,5» (kõrgeim hinne «5»), «Jõgeva kollase» pesa tihedus oli «4», «Jõgeva piklikul» «3,2» ja «Majesticul» «3».

Mugulate puhkeaja kestust hinnati mugulate sorteerimisel aprillikuus. Idude tärkamises (nende arenemise kiiruses) olulisi erinevusi sortidel ei olnud. Idud olid kas tärkavad või puudusid (idudeta). Seega on kõik kolm sorti pikema puhkeajaga, s. t. hilise idanemusega.

Varajane idanemine (lühike puhkeae) ei ole keskvalmi-vate ja hilisemate kartulisortide juures soovitatav, on aga positiivne ja soovitatav varajaste sortide juures.

14. «JÕGEVA PIKLIK» JA «JÕGEVA KOLLANE» TOOTMISES EESTI NSV KOLHOOSIDES

«Jõgeva piklik» anti tootmisse 1945. aastal ja «Jõgeva kollane» 1943. aastal, kuid nende sortide plaanikohane eliitsemne kasvatamine ja seemnepõldude tunnustamine algas 1946. ja 1947. aastal. Eliitsemne riikliku plaantellimuse täitmine Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama poolt ja tunnustatud ning registreeritud sordikülvid Eesti NSV kolhoosides on toodud tabelis 20.

Kokku on eliitseemet toodetud ja seemnekasvatuskolhoosidele üle antud aastatel 1946—1954 igast sordist 3200—3300 ts. Peale riiklike plaantellimuste täitmise on Jõgeva Riiklik Sordiaretusjaam teatud koguse seemnekartulit otseselt kas müügi või vahetuse korras andnud kolhoosidele. Siiski on tunnustatud seemnepõldude kasv

vabariigis väga ebaühtlane ja pikaldane ning seemne-
kartulipõldude laiendamine kolhoosides on kulgenud eba-
rahuldavalt.

Suhteliselt paremini on sordikülvid edenenud (laiene-
nud) sordil «Ostbote». Alates 1948. aastast kuni 1954. aas-
tani on «Ostbote» sordikülvid tõusnud kahekümnekordseks;
«Jõgeva kollasel» samal ajal — kaheteistkümnekordseks ja
«Jõgeva piklikul» — kolmekümne kahe kordseks (ta pind-
ala oli väikene).

«Ostbote» laiema leviku põhjuseks on osaliselt see, et
varematel aastatel toodeti temast eliitseemet suuremates
kogustes kui teistel sortidel. «Ostbote» seemnemugulad on
peened, seega paljundamise koefitsient on suurem kui
suurte mugulatega sortidel «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva
kollane».

Üldiselt peab aga märkima, et meie kolhoosid, eriti
seemnekasvatuskolhoosid, pole kogu seemnepõldudelt
saadud seemet otstarbekalt ära kasutanud. Nad pole vahe-
tanud sordiseemet teiste kolhoosidega. Üheks põhjuseks
on ka madalad kartulisaagid kolhoosides.

Et teada saada kolhooside arvamust rajoonitud kartuli-
sortide — «Ostbote», «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase»
kohta, pöördusin eeskätt seemnekasvatuskolhooside poole,
kes oma vastustes andsid hinnangu kolhoosis kasvatata-
vate kartulisortide kohta.

Rapla rajooni «Uue Elu» kolhoosis on tootmises sordid
«Jõgeva piklik», «Ostbote», «Majestic» ja «Frühbote».
Saagirikkaim neist on «Jõgeva piklik», mille mugulasaak
aastate keskmiselt oli üle 159 ts/ha. «Jõgeva pikliku» külvi-
pindala suurendatakse kolhoosis.

Lihula rajooni «Edu» kolhoosis on tootmises kartuli-
sordid «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane», «Ostbote» ja
«Kalev». Sortide kohta hinnangut tehes märgib kolhoosi
agronoom järgmist: «Kasvatatavatest kartulisortidest on
«Jõgeva kollane» kõige väärtuslikum oma saagi ja kvali-
teedi poolest. «Jõgeva kollase» aastate keskmine mugula-
saak on üle 100 ts/ha.»

Rakvere rajooni Eduard Vilde nimelises kolhoosis kasva-
tatakse sorte «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Ost-
bote». Kolme aasta (1952—1954) keskmised mugulasaagid
olid «Jõgeva piklikul» 185 ts/ha, «Ostbotel» 92 ts/ha ja
«Jõgeva kollasel» viimase kahe aasta keskmine mugula-
saak 123 ts/ha. «Jõgeva piklikku» ja «Jõgeva kollast» hin-

Joon. 6. Kartuli seemnepõld Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas.

natakse kui suurte mugulatega sorte, kusjuures «Jõgeva piklik» on hea söodakartulina, «Jõgeva kollane» aga söögikartulina.

Jõhvi rajooni Kirovi-nimelises kolhoosis on tootmises kartulisordid «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane», «Kalev», «Virulane» ja «Frühbote». Suurima mugulasaagiga oli «Jõgeva piklik» — 155 ts/ha, järgnes «Jõgeva kollane» — 143 ts/ha.

Kiviõli rajooni «Komsomoli» kolhoosis kasvatatakse sorte «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Frühbote». Mugulasaagilt on seal parim «Jõgeva piklik»: keskmine (1952—1954) mugulasaak 145 ts/ha. Kolhoos läheb 1956. aastal täielikult üle «Jõgeva pikliku» kasvatamisele.

Elva rajooni «Ranna» kolhoosis on tootmises «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Kalev». «Jõgeva piklik» on ületanud mugulasaagilt teisi kartulisorte. Keskmine mugulasaak 150 ts/ha.

Kose rajooni Stalini-nimelises kolhoosis kasvatatakse «Jõgeva piklikku», «Jõgeva kollast» ja «Kalevit». Suurima mugulasaagiga on olnud «Jõgeva piklik» — keskmiselt 143 ts/ha, järgneb «Jõgeva kollane», madalaima mugulasaagiga on olnud «Kalev». «Jõgeva kollast» hinnatakse kui head söögikartulit, ta on ka vastupidav haigustele.

Viljandi rajooni «Edasi» kolhoosis on tootmises kõik kolm sorti: «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Ostbote». Parimaks sordiks peetakse «Jõgeva kollast». «Jõgeva piklik» olevat küll suurema mugulasaagiga, kuid tema säilivus jätvat soovida.

Ankeedile saadetud vastustest ja kogutud andmeist selgub, et suurima mugulasaagiga kõnesolevatest kartulisortidest on Eesti NSV kolhoosides «Jõgeva piklik».

15. «JÕGEVA PIKLIK» JA «JÕGEVA KOLLANE» VÕRDLUS- JA VAATLUSKATSETES VENNASVABARIIKIDES

Et selgitada Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas aretatud kartulisortide kasvatamise võimalust vennasvabariikides — teistes kasvutingimustes, on saadetud väga paljudesse katsekohtadesse hulgaliselt kartulisortide ja -värdade proove katsetamiseks.

Kartulisordid «Linda», «Jõgeva piklik», «Jõgeva kollane» ja «Virulane» olid riiklikus sordikatsetuses Vene NFSV kuues oblastis alates 1951. aastast.

Võrdluskatsete kahe aasta (1952—1953) tulemustest võib märkida, et «Jõgeva piklik» oli mugulasaagilt parem Pihkva, Kaliningradi, Smolenski ja Brjanski oblasti katsepunktis. Mõõõtjaks sordiks oli «Berlichingen», mida «Jõgeva piklik» tunduvalt ületas. Ta mugulasaagid kõikusid 232—448,9 tsentnerini ha-lt. «Jõgeva kollane» oli mugulasaagilt tagasihoidlikum. Kahel aastal ületas ta mugulasaagilt «Berlichingeni» viies katsepunktis.

Võrdluskatsetes Ukraina NSV Kõõgiviljade ja Kartuli Riiklikus Sordikatsekomisjonis oli «Jõgeva piklik» mugulasaagilt esikohal; mugulasaagid olid järgmised (kevadisel mahapanekul ts/ha-lt):

Sordikatsepunktid

	Nežini		Konotopski
	1950	1951	1951
«Parnassia» (st.)	157	182	139
«Jõgeva piklik»	368	270	158
«Jõgeva kollane»	196	172	136

L ä t i NSV-s Üleliidulise Piiritusetööstuse Teadusliku Uurimise Instituudi¹ sordiaretusjaamas olid 1951. aastal eelvõrdluskatse tulemused järgmised:

	Keskmine 1 pesa mugula- late kaal g	Tärklise- sisaldus %
«Priekuli varajane» (st.)	470	14,3
«Voran» (st.)	421	19,2
«Jõgeva piklik»	946	17,2
«Jõgeva kollane»	846	18,1

L ä t i NSV-s Priekuli Riiklikus Sordiaretusjaamas 1950. aastal korraldatud võrdluskatsete andmed:

	Normaalne väetus- foon		Intensiivne väetus- foon	
	Mugula- saak ts/ha	Tärklise %	Mugula- saak ts/ha	Tärklise %
«Ostbote»	360,2	20,1	455,9	18,2
«Jõgeva kollane»	405,0	17,8	457,0	16,4

L e n i n g r a d i Riiklikus Sordiaretusjaamas 1950. aastal korraldatud võrdluskatse andmed:

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise %
«Berlichingen» (st.)	348	13,9 maitse keskmine
«Jõgeva piklik»	412	13,4 " "
«Jõgeva kollane»	424	16,4 maitsev

U k r a i n a NSV-s Üleliidulise Piiritusetööstuse Teadusliku Uurimise Instituudi Kiievi Põllumajanduslikus Katsejaamas 1950. aastal korraldatud võrdluskatse andmed:

¹ Всесоюзный научно-исследовательский институт спиртовой промышленности.

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise %
«Carnea»	258	21,8
«Jõgeva piklik»	318	17,8
«Jõgeva kollane»	259	17,5

L ä t i NSV-s Smilteni sordikatsepunktis oli 1950. aastal võrdluses kokku 142 sorti, mille hulgas «Jõgeva piklik» saavutas mugulasaagilt 18. koha.

	Mugulasaak ts/ha	Koht	Tärklise %	Maitse
«Jõgeva piklik»	487,2	18.	13,4	5
«Jõgeva kollane»	364,0	66.	16,4	4,5

Leningradi Oblasti Põllumajanduslikus Katsejaamas 1950. aastal:

	Mugulasaak ts/ha		Kaubanduslike mugulate %	Tärklise %
	28.07.	31.08.	31.08.	31.08.
«Berlichingen»	168	389	82	puudub
«Jõgeva piklik»	203	435	91	13,3
«Jõgeva kollane»	120	325	89	13,3

Sordivõrdluskatsete andmed Petrovski Riiklikust Sordiretusjaamast Pensa oblastis 1950. aastast:

	Pesakaal g	Mugula- saak ts/ha	Tärklise %	Suhteline mugulasaak, kui „Lorch“ = 100
«Jõgeva piklik»	945,3	270,4	17,25	100,3

Sealne teaduslik töötaja sm. A. P. Gern märgib, et sort «Jõgeva piklik» antakse oblasti riiklikku sordikatsetusse,

kuna ta on väga vastupidav kuivlaiksusele, mis tekitab Pensa oblastis suurt kahju.

Leedu Riiklikus Sordiaretusjaamas olid 1950. aastal eelkatses:

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise		Suhteline saak, kui „Ostbote“ = 100	
		%	saak	Mugulasaak	Tärklise- saak
«Ostbote»	381,2	17,2	65,4	100	100
«Jõgeva piklik»	439,8	14,4	63,4	115,4	96,9
«Jõgeva kollane»	396,8	15,3	60,7	103,8	92,8

Moldaavia NSV-s Moldaavia Kõögivilja- ja Kartulikasvatuse Katsejaamas Tiraspolis 1951. ja 1952. aastal suvisel ja kevadisel mahapanekul saadud keskmised mugulasaagid:

	Mugulasaak ts/ha	Suhteline
«Kurjer» (st.)	212,5	100
«Jõgeva piklik»	215,7	101
«Jõgeva kollane»	187,0	88

Seega «Jõgeva piklik» on andnud ka lõunarajoonides rahuldavaid mugulasaake, võisteldes seal rajoonitud sortidega.

Võrdluseks toome mõned andmed võrdluskatsetest Eesti NSV-s.

Tõrva rajooni Võisiku piiritustehases 1953. aastal korraldatud sordivõrdluskatse:

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise	
		%	saak ts/ha
«Ostbote»	160,0	16,4	26,2
«Jõgeva piklik»	263,3	15,2	43,1
«Jõgeva kollane»	210,4	12,4	26,1

Väike-Maarja rajooni «Kommunismi Tee» kolhoosis 1953. aastal korraldatud sordivõrdluskatses:

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise %
«Ostbote»	227,7	15,7
«Jõgeva piklik»	250,0	12,9
«Jõgeva kollane»	187,5	13,9

16. KOKKUVÖTE

Võrreldes Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas aretatud Eesti NSV-s rajoonitud kartulisorte «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» mugulasaagi ja kvaliteedi poolest rajoonitud sordiga «Ostbote», on teadusliku uurimise asutustes, riiklikes sordikatsepunktides korraldatud võrdluskatsetes ja kolhooside tootmiskatsetes saadud järgmisi tulemusi.

Mugulasaagi poolest on «Jõgeva piklik» ületanud kõiki teisi rajoonitud ja tootmises olevaid kartulisorte. Sorti «Ostbote» on «Jõgeva piklik» ületanud mugulasaagilt keskmiselt 13,2% võrra ehk 34,3 tsentneri võrra hektarilt ja «Jõgeva kollane» 3,6% võrra ehk 10 tsentneri võrra hektarilt. Mõlemad sordid, nii «Jõgeva piklik» kui «Jõgeva kollane» reageerivad hästi mulla viljakusele, andes kõrgemal väetusfoonil suurema mugulasaagi.

Tärklisesisaldus ja tärklisesaagid. Katsete keskmiselt on «Ostbote» nii tärklisesisalduselt kui ka tärklisesaagilt ületanud «Jõgeva piklikku» ja «Jõgeva kollast». «Ostbote» keskmine tärklisesisaldus on 18,9% ja tärklisesaak 52,3 ts/ha. «Jõgeva piklikul» on tärklisesisaldus 14,9% ja tärklisesaak 47 ts/ha ehk 90% «Ostbote» tärklisesaagist. «Jõgeva kollase» tärklisesisaldus on 16,6% ja tärklisesaak 48 ts/ha ehk 91,8% «Ostbote» tärklisesaagist.

Kaubanduslike mugulate protsent on kõige suurem «Jõgeva piklikul» — katsete keskmiselt 91,2%, «Jõgeva kollasel» 87,1% ja «Ostbotel» 76,9%. «Ostbotel» on seega mittekaubanduslikke mugulaid ligi 25%, «Jõgeva kollasel» ja «Jõgeva piklikul» keskmiselt 10%.

Ühe mugula keskmine raskus on «Jõgeva piklikul» 81,9 g, «Jõgeva kollasel» 72,2 g ja «Ostbotel» 50,6 g. «Ostbote» on peente mugulatega sort, mis vähendab tema väärtust.

Mugulate arv ühe taime kohta on katsete keskmiselt «Ostbotel» 8,8, «Jõgeva piklikul» 6,2 ja «Jõgeva kollasel» 6,4. Suurem mugulate arv pesas on «Ostbotel» seepärast, et ta mugulad on peened.

Mugulamädanikele on kõik kolm sorti vastupidavad. Katsetes on olnud keskmine mädamugulate protsent «Jõgeva piklikul» 1,3, «Ostbotel» 0,5 ja «Jõgeva kollasel» 0,1.

Kartuli lehemädanikule on need sordid enam-vähem ühesuguse vastupidavusega.

Kidumishaigustele on kõnesolevad sordid võrdlemisi vastupidavad.

Varrepõletikus taime esineb kõigil kolmel sordil võrdlemisi vähe. Suurim protsent varrepõletikus taime on registreeritud «Jõgeva kollasel», järgnevad «Ostbote» ja «Jõgeva piklik».

Hariliku kärntõve esinemist on leitud rohkem «Jõgeva piklikul», järgnevad «Jõgeva kollane» ja «Ostbote». Kõik kolm sorti on harilikule kärntõvele keskmiselt vastupidavad.

Sortide varasuselt kuuluvad «Jõgeva piklik» ja «Ostbote» keskvalmivate kuni hilisepoolsete sortide rühma ja «Jõgeva kollane» hiliste sortide rühma.

Sortide suhtumine seemnemugula poolitamisest on erinev. «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» puhul poolitamist ei saa soovitada, kuna see vähendab nende mugulasaaki ja soodustab varrepõletiku teket. «Ostbotel» on seemnemugula poolitamine lubatav.

Maitse- ja keeduomadused on «Jõgeva kollasel» ja «Ostbotel» enam-vähem võrdsed, mõlemad on hea maitsega. «Jõgeva piklik» on maitsetult rahuldav.

Muud mugulate sisemised ja välised omadused. Kujult on paremad (ilusamad) «Jõgeva kollane» ja «Jõgeva piklik», «Ostbote» on vaevalt rahuldava kujuga.

Antud sortidel pole nimetamisväärselt esinenud pruun-tähnulisust, õõndumist ja mugulate lõhenemist, samuti punnidega mugulaid, mis võiksid vähendada mugulasaagi kaubanduslikku väärtust.

Pesa tiheduselt on parim «Ostbote», järgnevad «Jõgeva kollane» ja «Jõgeva piklik». Kõik kolm sorti on hilise idanevusega, ei ole «kuumaverelised», nagu seda on Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama vanem sort «Kungla».

Jõgeva Riiklikus Sordiaretusjaamas aretatud ja Eesti NSV-s rajoonitud ning tootmises levinud kartulisordid «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» on võrdluskatsete ja tootmise andmeil kõrge mugulasaagi ja muude majanduslike omaduste poolest väärtuslikeks kartulisortideks.

«Jõgeva piklikku» võib soovitada kasvatamiseks Eesti NSV kõikides rajoonides kui vähikindlat, keskhilist, lehemädanikule kaunis vastupidavat ja kasvuoludelt vähenõudlikku sorti. Ta on suure mugulasaagiga, rahuldava tärklisesisaldusega ja suure ilusakujulise mugulaga rahuldavalt kuni hästi säiliv kartulisort, mis sobib nii söödaks kui ka söögiks. «Jõgeva piklik» on sobiv kartulisort sööklatele. «Jõgeva piklik» reageerib hästi mullaviljakusele, andes kõrgendatud väetusfoonil rekordilisi mugulasaake.

«Jõgeva kollast» võib soovitada kasvatamiseks eeskätt Kesk- ja Lõuna-Eesti viljakamatel põldudel kui hilist, kõrge mugulasaagiga vähikindlat ja lehemädanikule võrdlemisi vastupidavat sorti. «Jõgeva kollane» on kollasesisuline, heade maitseomadustega, suure tärklisesisaldusega söögi-, tööstus- ja söödakartul. Ta mugulad on suured, ilusa kuni ideaalse kujuga, säilivus hea.

Minnes Eesti NSV kolhoosides ja sovhoosides täies ulatuses üle rajoonitud kõrgesaagiliste sordikartulite kasvatamisele ning juurutades kartuli kasvatamisel nõukogude eesrindlaste kogemusi, on meie kolhoosidel ja sovhoosidel kõik võimalused suurendada kartuli saagikust ning täita partei ja valitsuse poolt meile pandud kohustused.

TABELID

Tabel 1

Vegetatsiooniperioodide keskmised õhutemperatuurid ja sademed
Jõgeval

Aasta	Keskmised õhutemperatuurid C°						Sademed mm							
	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Veget.- perioodi keskm.	Mai	Juuni	Juuli	August	September	Kokku		
1935	7,9	15,7	15,6	15,5	10,2	13,0	7,3	87,2	183,4	177,5	126,2	581,6		
1936	11,2	18,7	19,4	15,6	9,6	14,9	25,8	55,6	119,9	60,1	60,8	322,2		
1937	13,3	17,4	16,9	17,2	12,2	15,4	24,7	32,4	142,0	106,6	61,4	367,1		
1938	9,4	14,1	19,5	18,6	12,9	14,9	19,8	56,0	54,3	53,0	19,3	202,4		
1939	9,9	15,9	18,5	19,6	8,8	14,5	27,8	35,2	62,5	7,0	50,6	183,1		
1940	11,9	15,5	17,7	14,5	9,9	13,9	43,6	44,9	80,0	44,2	92,2	304,9		
1941	8,3	13,0	21,3	15,0	9,0	13,5	16,4	67,9	28,5	148,7	32,9	294,4		
1942	9,1	12,9	15,5	15,9	10,7	12,8	19,5	44,0	136,0	38,2	110,2	347,9		
1943	9,9	16,1	16,0	15,6	11,4	13,8	45,8	58,3	101,3	92,0	52,4	349,8		
1944	9,3	13,4	18,2	16,4	—	14,3	66,2	112,2	67,4	49,1	68,9	363,8		
1945	8,9	14,5	18,9	17,1	9,2	13,7	38,4	44,9	38,7	71,1	51,8	244,9		
1946	10,5	15,2	18,2	15,6	11,6	14,2	19,6	42,8	45,9	59,6	80,2	248,1		
1947	11,1	14,2	18,1	16,7	12,4	14,5	1,0	36,9	48,6	12,0	64,4	162,9		
1948	12,8	16,1	16,6	15,3	11,3	14,4	27,9	65,0	54,4	188,7	49,4	385,4		
1949	13,3	14,1	16,7	14,2	13,1	14,3	20,6	131,0	70,9	71,4	1,9	295,8		
1950	10,6	14,5	14,9	15,4	11,4	13,4	20,4	30,0	42,4	13,3	127,3	233,4		
1951	7,3	14,3	15,1	17,0	11,3	13,0	22,5	41,8	107,8	17,0	39,1	228,2		
1952	8,5	14,2	15,9	14,6	8,7	12,4	105,5	43,4	85,7	90,9	117,4	442,9		
1953	10,3	16,7	16,9	14,8	10,3	13,8	35,0	66,0	73,7	122,2	95,4	394,3		
1954	11,8	15,0	16,7	15,8	11,2	14,1	17,2	73,5	131,7	148,6	86,4	457,4		
20 a. keskmine							13,9							320,5

Tabel 2

Mugulasaagid aastate ja katsekohtade järgi

Katsekoht	„Majestic“ (st.)		„Jõgeva piklik“		„Majestic“ 100 	„Jõgeva kollane“		„Majestic“ 100
	ts/ha	m%	ts/ha	m%		ts/ha	m%	
	1	2	3	4	5	6	7	8
1935. a.								
1. Jõgeva Riiklik Sordiaretusjaam, normaalne väetusfoon	179,9	2,6	239,1	3,9	132,9	—	—	—
2. JRS, intensiivne väetusfoon	—	—	—	—	—	—	—	—
3. JRS-i Sangaste a/p.	—	—	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	—	—	—	—	—	—	—	—
1936. a.								
1.	249,1	1,7	306,5	1,2	123,0	—	—	—
2.	—	—	—	—	—	—	—	—
3.	—	—	—	—	—	—	—	—
4.	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	300,1	2,3	320,4	1,6	106,8	—	—	—
1937. a.								
1.	272,4	0,2	368,2	1,3	135,1	292,4	1,8	107,4
2.	—	—	—	—	—	—	—	—
3.	—	—	—	—	—	—	—	—
4.	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	232,7	4,4	355,1	4,4	152,6	—	—	—
1938. a.								
1.	210,8	0,4	229,9	2,0	109,1	210,8	1,3	100,0
2.	233,4	1,3	290,1	1,1	124,3	241,7	2,8	103,5
3.	—	—	—	—	—	—	—	—
4.	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	182,9	1,6	225,3	1,8	123,1	—	—	—
8 katse keskm.	232,9		291,8		—	—		—
3 katse keskm.	238,9		296,1			248,3		—

Tabeli 2 järg/2

	1	2	3	4	5	6	7	8
1939. a.								
	„Ostbote“ (st.)							
1.	158,3	1,5	182,4	2,0	115,2	164,1	1,5	103,7
2.	171,7	1,1	160,0	2,8	93,1	153,4	1,4	89,3
3.	166,7	2,7	108,4	3,2	65,0	—	—	—
4.	—	—	270,7	2,0	—	—	—	—
5.	—	—	165,2	3,8	—	—	—	—
6.	—	—	162,2	1,2	—	—	—	—
2 katse keskmine								
	165,0		171,2		103,8	158,8		96,2
1940. a.								
1.	299,1	1,3	354,0	0,4	118,4	316,5	1,7	105,8
2.	375,1	2,0	473,4	1,6	126,2	396,8	1,5	105,8
3.	347,3	2,2	410,1	1,2	118,1	—	—	—
4.	—	—	400,7	0,6	—	355,7	5,3	—
5.	—	—	326,6	1,2	—	—	—	—
6.	—	—	423,3	3,2	—	—	—	—
2 katse keskmine								
	337,1		413,7		122,7	356,7		105,8
1941. a.								
1.	207,4	2,9	237,4	4,0	114,5	213,3	2,1	102,8
2.	201,7	2,2	278,4	0,8	138,0	223,4	1,2	110,8
3.	225,1	2,2	251,7	2,4	111,8	261,7	2,2	116,3
4.	—	—	—	—	—	—	—	—
5.	—	—	217,4	2,3	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—	—
3 katse keskmine								
	211,4		255,8		120,8	232,8		110,1
1942. a.								
1.	279,9	2,4	319,9	1,2	114,3	285,7	1,8	102,1
2.	249,0	—	373,4	1,7	149,9	453,4	1,0	182,0
3.	393,4	3,4	358,4	0,8	91,1	441,8	3,0	112,3
4.	345,7	4,6	313,2	3,3	90,6	296,6	3,3	85,8
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—	—
4 katse keskmine								
	317,0		341,2		107,6	369,4		116,5
1943. a.								
1.	177,4	6,7	148,3	2,0	83,6	152,4	1,7	85,0
2.	209,9	0,4	206,6	1,0	98,4	219,1	1,9	104,4
3.	293,3	2,9	341,7	3,5	116,5	—	—	—
4.	306,7	0,3	378,3	1,4	112,3	382,3	2,3	124,6
5.	257,8	3,8	285,6	5,6	110,8	259,5	4,4	100,7
6.	—	—	291,4	2,0	—	—	—	—
4 katse keskm.								
	238,0		254,7		107,0	253,3		106,4

Tabeli 2 järg/3

	1	2	3	4	5	6	7	8
1944. a.								
1.	—	—	—	—	—	—	—	—
2.	—	—	287,3	—	—	—	—	—
3.	235,0	2,7	258,3	1,4	109,9	148,3	0,0	63,1
4.	294,1	0,9	319,8	1,6	108,7	260,0	3,5	88,4
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	187,2	2,1	214,6	2,5	114,6	138,2	0,9	73,8
3 katse keskm.	238,8		264,2		110,6	182,2		76,3
1945. a.								
1.	168,1	0,7	201,4	3,2	119,8	190,7	0,7	113,4
2.	252,4	1,6	258,1	1,8	102,3	265,3	1,4	105,1
3.	236,9	7,2	—	—	—	317,3	3,7	134,4
4.	201,7	1,1	222,9	1,2	110,5	215,8	3,8	107,0
5.	285,7	—	345,3	—	120,9	230,4	—	80,6
6.	296,7	1,2	332,0	1,9	118,9	241,9	1,9	81,5
5 katse keskm.	240,9		271,9		112,9	228,8		95,0
1946. a.								
1.	281,7	1,1	305,8	1,1	108,6	325,8	0,6	115,7
2.	272,5	1,5	331,7	1,1	121,7	283,3	2,9	104,0
3.	169,2	5,0	281,2	7,0	166,2	206,5	5,0	122,0
4.	230,1	4,0	299,2	4,1	130,0	247,1	2,8	107,4
5.	335,3	2,1	379,6	2,0	83,4	319,8	—	95,4
6.	276,8	1,8	283,0	3,5	102,2	313,7	2,5	113,3
6 katse keskm.	260,9		313,4		120,1	282,7		108,4
1947. a.								
1.	289,4	1,5	283,2	1,3	97,9	300,8	1,2	103,9
2.	222,7	2,7	227,3	1,3	102,1	289,6	3,0	130,0
3.	323,3	—	368,3	2,0	113,9	343,1	4,2	106,0
4.	208,1	1,1	212,8	1,5	102,3	169,0	4,0	81,2
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	196,7	2,1	223,0	1,9	113,4	203,4	2,2	103,4
5 katse keskm.	248,0		262,9		106,0	261,2		105,3
1948. a.								
1.	366,1	1,2	317,5	1,2	86,7	364,4	0,8	99,6
2.	402,5	1,2	435,3	1,9	108,1	355,8	1,4	88,4
3.	285,8	—	341,3	—	119,4	355,0	—	124,2
4.	348,1	—	—	—	—	350,1	—	100,8
5.	398,4	—	447,2	2,9	112,2	411,3	2,5	103,2
6.	312,4	2,4	363,2	1,9	116,3	316,4	1,8	101,3
7. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	281,9	—	302,3	—	107,2	285,7	—	101,3
8. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	330,2	—	347,9	—	105,4	369,8	—	112,0
7 katse keskm.	339,6		365,0		107,5	351,2		103,4

Tabeli 2 järg/4

	1	2	3	4	5	6	7	8
1949. a.								
1.	316,6	0,8	338,3	0,9	106,9	353,1	1,3	111,5
2.	378,5	1,0	306,1	3,1	80,9	395,6	1,1	104,5
3.	307,2	2,9	372,2	0,6	121,2	335,9	3,9	109,3
4.	426,8	0,6	292,3	1,8	68,5	386,4	1,4	90,5
5.	297,4	—	337,3	—	113,4	350,4	—	117,8
6.	328,7	4,0	360,7	3,3	109,7	356,2	1,9	108,4
7.	285,3	—	302,5	—	106,0	291,6	—	102,2
8.	235,0	—	297,0	—	126,4	272,0	—	115,7
8 katse keskm.	321,0		325,8		101,2	343,2		106,6
1950. a.								
1.	314,0	0,8	303,7	1,3	96,7	284,9	0,9	90,5
2.	313,8	4,0	283,8	1,1	90,4	349,6	1,6	111,4
3.	398,6	0,6	470,5	1,5	118,0	513,0	1,1	128,7
4.	295,0	3,9	326,0	6,1	110,5	—	—	—
5.	347,8	—	438,3	—	126,0	419,6	—	120,6
6.	220,9	4,0	262,1	1,4	118,7	254,8	1,3	115,3
7.	208,4	—	269,5	—	129,3	254,1	—	121,9
8.	239,0	—	261,7	—	109,5	300,5	—	125,7
7 katse keskm.	291,8		327,1		112,1	339,5		116,3
1951. a.								
1.	324,2	1,3	390,2	2,4	120,4	323,2	1,8	99,7
2.	372,7	1,9	468,1	1,7	125,6	308,3	2,3	82,7
3.	280,8	0,3	330,7	0,3	117,8	268,3	0,2	95,5
4.	168,5	2,1	191,3	4,7	113,5	132,0	2,1	78,3
5.	—	—	242,1	—	—	280,0	—	—
6.	233,3	6,8	353,7	1,5	151,6	295,6	3,0	126,7
7.	218,5	—	203,5	—	105,5	217,5	—	99,5
8.	270,0	—	274,0	—	101,5	279,0	—	103,3
7 katse keskm.	266,9		315,9		118,4	260,6		97,6
1952. a.								
1.	344,8	2,9	366,1	2,3	93,3	321,6	1,9	93,3
2.	308,6	1,9	411,1	1,7	133,2	341,8	3,4	110,8
3.	293,3	1,4	340,0	1,0	115,9	306,6	1,3	122,9
4.	290,3	2,6	287,4	2,3	99,0	248,0	2,3	85,4
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—	—
7.	235,4	—	261,8	—	111,2	255,8	—	93,3
8.	245,0	—	291,5	—	119,0	226,5	—	92,4
6 katse keskm.	286,2		326,3		114,0	283,4		99,0

Tabeli 2 järg/5

	1	2	3	4	5	6	7	8
1953. a.								
1.	331,3	1,6	—	—	—	—	—	—
2.	338,9	2,8	343,3	0,8	101,4	261,7	1,3	77,2
3.	291,7	1,2	—	—	—	—	—	—
4.	221,5	—	—	—	—	—	—	—
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—	—
7.	256,3	—	—	—	—	—	—	—
8.	237,5	—	—	—	—	—	—	—
Ühe katse and- med	338,9		343,3		101,4	261,7		77,2
1954. a.								
1.	307,1	2,3	382,6	0,4	124,6	297,6	1,3	96,9
2.	321,7	4,7	392,1	1,4	121,9	284,4	2,4	88,4
3.	302,5	0,9	407,2	1,0	134,6	361,5	1,2	119,5
4.	213,3	4,6	321,4	1,3	150,7	254,7	3,0	119,4
5.	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	—	—	—	—	—	—	—	—
7.	237,8	—	333,2	—	140,1	179,5	—	75,5
8.	263,5	—	282,5	—	107,2	247,0	—	93,7
6 katse keskm.	274,3		353,2		128,8	270,8		98,7
76 katse keskm.	278,2		312,5		113,2	288,2		103,6

Keskised mugulasaagid katsekohtade järgi

Katsekoht	Sort	Katsete arv	Aasta	Keskmine mugulasaak ts/ha	Suhteline mugulasaak, kui "Ostbote" = 100
1. Jõgeva Riiklik Sordiaretusjaam, normaalne väetusfoon	«Ostbote»	14	1939—54	273,9	100
	«J. piklik»			295,0	107,7
	«J. kollane»			278,2	101,6
2. JRS, intensiivne väetusfoon	«Ostbote»	15	1939—54	292,8	100
	«J. piklik»			329,9	112,7
	«J. kollane»			305,4	104,3
3. JRS-i Sangaste a/p	«Ostbote»	11	1941—54	292,2	100
	«J. piklik»			343,6	117,6
	«J. kollane»			322,0	110,2
4. JRS-i Kehra a/p	«Ostbote»	10	1942—54	268,5	100
	«J. piklik»			283,9	105,7
	«J. kollane»			259,2	96,5
5. Tartu Riiklik Ülikool	«Ostbote»	6	1943—50	320,4	100
	«J. piklik»			372,2	116,2
	«J. kollane»			331,8	103,6
6. TI Kuusiku filiaal	«Ostbote»	8	1944—51	256,6	100
	«J. piklik»			299,0	116,5
	«J. kollane»			265,0	103,3
7. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	«Ostbote»	6	1948—54	244,6	100
	«J. piklik»			278,8	114,0
	«J. kollane»			247,4	101,1
8. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	«Ostbote»	6	1948—54	263,8	100
	«J. piklik»			292,4	110,8
	«J. kollane»			282,5	107,1

Tabel 4

Kaubanduslike mugulate protsent, mugulate keskmine raskus ja ühe taime keskmine mugulate arv

Katsekoht	Kaubanduslike mugulate %			Mugula keskmine raskus g			Ühe taime keskm. mugulate arv		
	„J. piklik“	„J. kollane“	„Majestic“	„J. piklik“	„J. kollane“	„Majestic“	„J. piklik“	„J. kollane“	„Majestic“
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1935. a.									
1. Jõgeva Riiklik Sordiretusjaam, norm. väetusfoon	85,3	—	86,0	53,2	—	48,9	6,9	—	5,6
1936. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	94,3	—	91,2	91,3	—	72,4	5,2	—	5,4
2. TI Kuusiku filiaal	82,0	—	64,0	93,1	—	74,0	—	—	—
1937. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	93,8	86,7	90,8	79,1	46,3	62,3	7,1	9,3	6,5
2. TI Kuusiku filiaal	96,1	—	85,3	104,4	—	57,0	—	—	—
1938. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	85,8	82,9	76,2	57,2	50,3	43,6	5,8	5,9	6,4
2. JRS, int. väetusfoon	86,6	87,3	76,5	56,7	57,1	41,2	7,9	6,6	8,7
3. TI Kuusiku filiaal	78,0	—	54,1	54,3	—	31,4	—	—	—
2 katse keskm.	86,2	85,1	76,4	56,0	54,2	42,4	6,9	6,3	7,6
1939. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	69,9	80,4	47,7	37,8	44,9	25,5	7,2	5,5	8,4
2. JRS, int. väetusfoon	89,1	85,7	45,6	55,1	48,7	28,5	4,5	4,7	9,4
3. JRS-i Sangaste a/p	74,1	—	58,3	38,1	—	31,9	4,4	—	7,7
4. JRS-i Kehra a/p	93,7	—	—	82,9	—	—	5,2	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	71,2	—	—	—	—	—	—	—	—
2 katse keskm.	79,5	83,1	46,7	46,5	46,8	27,0	5,9	5,1	8,9

Tabeli 4 järg/l

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1940. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	95,7	87,0	76,2	93,4	64,6	44,0	6,1	7,8	9,9
2. JRS, int. väetusfoon .	97,1	90,2	84,3	122,3	76,4	57,1	6,2	7,7	10,4
3. JRS-i Sangaste a/p	90,8	—	83,8	84,8	—	62,9	8,7	—	10,2
4. JRS-i Kehra a/p . . .	92,6	91,1	—	79,8	63,8	—	7,6	8,2	—
5. TI Kuusiku filiaal .	93,2	—	—	—	—	—	—	—	—
2 katse keskm.	96,4	88,6	80,3	107,9	70,5	50,6	6,2	7,8	10,2
1941. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	92,3	87,0	69,9	72,6	54,5	35,2	4,9	5,6	8,1
2. JRS, int. väetusfoon .	93,6	90,4	77,2	75,3	59,3	35,8	5,6	5,7	8,1
3. JRS-i Sangaste a/p .	—	—	—	60,2	70,9	49,2	—	—	—
2 katse keskm.	93,0	88,7	57,4				5,3	5,7	8,1
3 katse keskm.				69,4	61,6	40,1			
1942. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	92,2	88,6	78,7	60,9	50,7	39,9	8,0	8,4	10,8
2. JRS, int. väetusfoon .	94,8	95,8	73,5	72,4	72,6	38,4	8,0	9,3	—
3. JRS-i Sangaste a/p .	89,7	94,9	89,8	69,7	82,1	55,3	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p . . .	87,7	86,8	85,5	39,5	43,9	43,7	12,2	10,0	10,3
4 katse keskm.	91,1	91,5	81,9	60,6	62,3	44,3			
2 katse keskm.							10,1	9,2	10,6
1943. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	83,3	83,8	69,6	48,3	49,4	31,6	5,4	5,0	8,3
2. JRS, int. väetusfoon .	80,7	86,7	71,4	44,2	49,9	34,5	6,5	6,7	10,0
3. JRS-i Sangaste a/p .	85,8	—	68,5	47,6	42,1	—	10,8	—	10,4
4. JRS-i Kehra a/p . . .	92,4	90,5	85,7	78,1	64,9	50,2	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool .	80,7	—	—	—	—	—	—	—	—
3 katse keskm	85,5	87,0	75,6	56,9	54,7	39,3			
2 katse keskm.							5,9	5,8	9,2
1944. a.									
1. JRS-i Sangaste a/p .	—	—	—	81,8	47,9	56,2	—	—	—
2. JRS-i Kehra a/p . . .	93,0	89,2	85,8	59,7	48,5	42,1	8,3	7,9	9,9
3. TI Kuusiku filiaal . .	93,3	71,5	69,5	—	—	—	—	—	—
2 katse keskmine	93,2	80,4	77,7	77,5	48,2	49,2			
Ühe katse andmed							8,3	7,9	9,9

Tabeli 4 järg/2

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1945. a.									
1. JRS, norm. väetusfooni	94,5	89,6	79,2	89,1	64,2	45,0	4,5	4,5	5,8
2. JRS, int. väetusfooni	94,5	94,6	82,9	89,1	87,0	55,8	4,5	4,7	7,3
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	73,0	51,3	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	97,5	87,9	86,6	85,2	56,2	51,4	3,9	5,8	6,7
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	105,0	84,7	48,0	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	94,0	76,2	80,1	—	—	—	—	—	—
4 katse keskm.	95,1	87,1	82,2	92,1	73,0	50,1	—	—	—
3 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	4,1	5,0	6,6
1946. a.									
1. JRS, norm. väetusfooni	96,9	90,4	84,5	95,7	80,9	49,8	5,1	5,6	9,8
2. JRS, int. väetusfooni	97,7	94,6	79,7	118,2	105,0	47,9	4,2	4,2	9,2
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	73,4	75,4	46,8	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	97,3	95,6	80,8	105,4	79,5	38,4	5,0	5,3	8,7
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	82,0	78,0	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	95,7	94,5	81,7	—	—	—	—	—	—
4 katse keskm.	96,9	93,8	81,6	98,2	85,2	45,7	—	—	—
3 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	4,8	5,0	9,2
1947. a.									
1. JRS, norm. väetusfooni	95,9	94,5	95,9	101,1	87,6	58,8	6,3	6,7	8,0
2. JRS, int. väetusfooni	89,1	86,7	82,3	65,5	56,6	45,3	—	—	—
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	91,2	65,7	64,6	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	92,1	84,5	72,8	52,1	39,2	31,0	6,1	7,0	10,1
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	91,2	83,9	80,1	—	—	—	—	—	—
4 katse keskm.	92,1	87,4	82,8	77,5	62,3	50,0	—	—	—
2 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	6,2	6,9	9,1
1948. a.									
1. JRS, norm. väetusfooni	95,4	97,0	86,7	93,7	96,9	61,8	5,8	5,9	8,7
2. JRS, int. väetusfooni	96,1	92,0	87,5	95,7	77,3	59,0	8,7	6,9	9,6
3. JRS-i Sangaste a/p	73,6	64,4	38,6	77,8	70,6	43,4	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	90,5	86,9	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	110,0	84,0	53,3	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	90,3	79,6	85,8	—	—	—	—	—	—
4 katse keskm.	88,9	83,3	74,7	94,3	82,2	54,4	—	—	—
2 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	7,3	6,4	9,2

Tabeli 4 järg/3

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1949. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	94,4	94,1	89,2	87,8	83,3	60,2	6,0	6,9	9,2
2. JRS, int. väetusfoon	95,9	96,2	86,8	80,3	87,7	63,3	7,0	6,8	9,2
3. JRS-i Sangaste a/p	82,3	87,6	70,4	64,4	75,1	39,6	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	97,3	95,4	84,8	104,7	84,5	52,5	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	72,0	75,0	49,0	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	95,4	89,4	83,7	—	—	—	—	—	—
5 katse keskm.	93,1	92,5	83,0	81,8	81,1	52,9			
2 katse keskm.							6,5	6,9	9,2
1950. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	97,4	98,6	90,2	79,8	105,3	52,8	5,0	5,2	9,7
2. JRS, int. väetusfoon	94,7	95,1	88,4	62,1	82,4	53,8	7,5	7,7	10,5
3. JRS-i Sangaste a/p	92,1	89,2	80,9	94,9	79,7	59,3	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	83,8	—	89,5	71,5	—	45,6	4,9	—	7,0
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	87,0	94,0	80,0	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	80,9	62,8	66,4	—	—	—	—	—	—
7. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	92,5	89,0	78,8	—	—	—	—	—	—
8. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	79,4	70,4	50,0	—	—	—	—	—	—
6 katse keskm.	89,5	84,2	75,8						
4 katse keskm.				89,5	90,4	61,5			
2 katse keskm.							6,3	6,5	10,6
1951. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	97,2	92,6	93,1	87,9	57,0	55,8	6,2	7,8	8,9
2. JRS, int. väetusfoon	95,2	90,0	86,7	76,4	55,5	53,5	8,6	8,5	10,5
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	56,8	53,7	40,9	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	87,6	74,4	65,3	34,4	23,1	20,5	8,2	7,4	11,5
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	54,0	57,0	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	86,9	82,0	65,7	—	—	—	—	—	—
7. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	95,1	84,4	77,7	—	—	—	—	—	—
8. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	79,6	79,7	54,6	—	—	—	—	—	—
6 katse keskm.	92,7	83,9	73,9						
4 katse keskm.				63,9	55,8	42,7			
3 katse keskm.							8,0	8,0	10,3

Tabeli 4 järg/4

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1952. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	—	—	—	129,3	118,4	98,5	4,3	4,6	6,1
2. JRS, int. väetusfoon	—	—	—	98,9	84,1	72,0	5,9	6,3	6,7
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	115,7	109,5	74,1	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	86,9	63,2	54,8	6,4	6,7	8,3
5. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	88,6	85,5	82,4	—	—	—	—	—	—
6. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	86,1	84,5	48,8	—	—	—	—	—	—
2 katse keskm.	87,4	85,0	65,6	—	—	—	—	—	—
4 katse keskm.	—	—	—	107,7	93,8	94,7	—	—	—
3 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	5,5	5,9	7,0
1953. a.									
1. JRS, int. väetusfoon	—	—	—	93,3	79,9	68,3	5,5	4,9	6,2
2. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	50,9	—	—	—
3. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	—	—	67,0	—	—	—	—	—	—
4. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	—	—	71,8	—	—	—	—	—	—
Uhe katse andmed	—	—	—	93,3	79,9	68,3	5,5	4,9	6,2
1954. a.									
1. JRS, norm. väetusfoon	—	—	—	107,5	110,7	55,8	4,9	8,5	7,6
2. JRS, int. väetusfoon	—	—	—	126,5	100,8	59,2	5,1	5,0	8,6
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	74,3	68,3	47,1	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	80,6	66,3	49,6	6,2	6,7	6,7
5. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	97,3	88,4	89,3	—	—	—	—	—	—
6. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	86,9	84,4	71,0	—	—	—	—	—	—
2 katse keskm.	92,4	86,4	80,2	—	—	—	—	—	—
4 katse keskm.	—	—	—	97,2	86,5	52,9	—	—	—
3 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	5,4	6,7	7,6
52 katse keskm.	91,2	87,1	76,9	—	—	—	—	—	—
54 katse keskm.	—	—	—	81,9	72,2	50,6	—	—	—
35 katse keskm.	—	—	—	—	—	—	6,2	6,4	8,8

Tärklisesisaldus ja -saagid

	„Jõgeva piklik“		„Jõgeva kollane“		„Majestic“ (st.)	
	Tärklise		Tärklise		Tärklise	
	%	saak ts/ha	%	saak ts/ha	%	saak ts/ha
1935. a.	1	2	3	4	5	6
1. JRS, norm. väetusfoon	14,0	33,5	—	—	12,6	22,7
1936. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	15,4	47,2	—	—	15,8	39,4
2. TI Kuusiku filiaal	15,7	50,3	—	—	17,0	51,0
2 katse keskm.	15,6	48,8	—	—	16,5	45,2
1937. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	15,5	57,1	15,6	45,6	11,9	32,4
2. TI Kuusiku filiaal	18,1	64,3	—	—	15,1	35,1
2 katse keskm.	16,7	60,7	—	—	13,4	33,8
1938. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	16,1	37,0	16,3	34,4	16,1	33,9
2. JRS, int. väetusfoon	17,1	49,6	16,5	39,9	14,8	34,5
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	16,9	38,1	—	—	18,0	32,9
2 katse keskm.	16,7	43,3	16,4	37,2	15,4	34,2
1939. a.						„Ostbote“ (st.)
1. JRS, norm. väetusfoon	18,3	31,9	17,7	29,0	21,7	34,3
2. JRS, int. väetusfoon	16,7	26,7	17,0	26,1	19,8	34,0
3. JRS-i Sangaste a/p	14,4	15,6	—	—	20,6	34,3
4. JRS-i Kehra a/p	18,0	49,3	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	16,8	28,3	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	19,5	31,6	—	—	—	—
2 katse keskm.	17,1	29,3	16,6	27,6	20,7	34,2
1940. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	15,5	54,9	15,9	50,3	20,1	60,1
2. JRS, int. väetusfoon	14,4	68,2	15,3	60,7	18,2	68,3
3. JRS-i Sangaste a/p	14,4	59,1	—	—	19,0	66,0
4. JRS-i Kehra a/p	15,2	60,9	17,2	61,2	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	15,5	50,7	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	16,0	67,7	—	—	—	—
2 katse keskm.	14,9	61,5	15,6	55,5	19,0	64,1

Tabeli 5 järg/1

	1	2	3	4	5	6
1941. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	12,9	30,6	15,8	33,7	18,5	38,4
2. JRS, int. väetusfoon	14,4	38,2	15,6	34,9	19,0	38,3
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	14,9	32,3	—	—	—	—
2 katse keskm.	13,3	34,4	15,7	34,3	18,7	38,4
1942. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	14,9	47,7	16,8	48,0	21,0	58,8
2. JRS, int. väetusfoon	14,4	53,8	16,4	74,4	19,2	47,8
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	—	—	—	—	—	—
2 katse keskm.	14,7	50,8	16,6	61,2	20,2	53,3
1943. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	13,7	20,3	15,8	24,1	17,9	31,8
2. JRS, int. väetusfoon	14,2	29,3	15,2	33,3	17,2	36,1
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	14,5	41,4	15,8	41,0	19,1	49,2
6. TI Kuusiku filiaal	16,7	48,7	—	—	—	—
3 katse keskm.	14,2	30,3	15,6	32,8	18,3	39,4
1944. a.						
1. Kuusiku filiaal	15,5	33,3	19,7	27,2	20,9	39,0
1945. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	13,3	26,8	15,9	30,3	19,1	32,1
2. JRS, int. väetusfoon	13,2	34,1	16,3	43,2	18,7	47,2
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	14,5	49,9	15,8	36,3	19,5	55,8
6. TI Kuusiku filiaal	15,5	51,5	17,5	42,3	20,6	62,2
4 katse keskm.	14,3	40,6	16,4	38,0	19,7	49,3
1946. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	14,2	43,4	17,2	56,0	19,8	55,8
2. JRS, int. väetusfoon	14,4	47,8	17,6	49,9	19,3	52,6
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	17,0	50,8	18,9	46,7	22,5	51,8
5. Tartu Riiklik Ülikool	17,7	67,3	18,9	60,5	21,4	71,7
6. TI Kuusiku filiaal	16,2	52,3	17,2	53,8	21,7	59,9
5 katse keskm.	16,3	52,3	18,2	53,4	20,9	58,4

Tabeli 5 järg/2

	1	2	3	4	5	6
1947. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	15,9	45,0	17,0	51,1	19,8	57,3
2. JRS, int. väetusfoon	17,5	39,8	15,7	45,5	19,8	44,0
3. JRS-i Sangaste a/p	18,4	67,8	18,5	63,5	19,5	63,1
4. JRS-i Kehra a/p	16,0	34,0	19,1	32,3	21,3	44,3
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	17,3	38,6	21,0	42,7	25,0	49,2
5 katse keskm.	17,1	45,0	18,0	47,0	20,8	51,6
1948. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	13,2	41,9	16,7	60,9	16,7	61,1
2. JRS, int. väetusfoon	13,4	43,5	17,0	60,5	17,0	68,4
3. JRS-i Sangaste a/p	16,4	56,0	18,0	63,9	15,4	44,0
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	14,9	52,2	18,4	64,1
5. Tartu Riiklik Ülikool	13,6	60,8	15,8	65,1	15,8	62,8
6. TI Kuusiku filiaal	14,9	54,1	17,4	55,1	20,1	62,8
7. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	—	—	—	—	—	—
8. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	—	—	—	—	—	—
5 katse keskm.	14,2	54,2	16,9	61,1	18,6	60,6
1949. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	14,1	47,7	18,2	64,3	18,8	59,5
2. JRS, int. väetusfoon	13,2	40,4	17,5	69,3	18,1	68,5
3. JRS-i Sangaste a/p	13,9	51,7	15,4	51,7	18,5	56,8
4. JRS-i Kehra a/p	14,3	41,8	19,3	74,6	17,6	75,1
5. Tartu Riiklik Ülikool	14,5	48,9	18,3	64,1	19,2	57,1
6. TI Kuusiku filiaal	17,2	63,9	18,8	67,0	18,9	62,1
6 katse keskm.	14,7	49,1	17,9	65,1	19,4	63,2
1950. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	16,2	49,2	15,9	45,3	18,5	58,1
2. JRS, int. väetusfoon	16,7	47,4	16,4	57,3	18,7	58,7
3. JRS-i Sangaste a/p	15,9	74,8	16,4	84,1	19,0	75,7
4. JRS-i Kehra a/p	18,0	58,7	—	—	20,2	59,6
5. Tartu Riiklik Ülikool	13,1	57,3	15,2	63,9	16,0	55,6
6. TI Kuusiku filiaal	19,5	51,1	20,8	53,0	22,4	49,5
7. Harju Riiklik Sordikatsepunkt	15,3	41,2	16,9	42,9	19,1	39,8
8. Suure-Jaani Riiklik Sordikatsepunkt	15,6	40,8	15,6	46,9	17,8	42,5
7 katse keskm.	15,8	51,7	16,5	56,2	18,6	54,3

Tabeli 5 järg/3

	1	2	3	4	5	6
1951. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	16,7	65,2	17,2	55,6	17,8	57,7
2. JRS, int. väetusfoon	15,8	74,0	17,2	53,0	16,4	61,1
3. JRS-i Sangaste a/p	17,5	57,9	15,7	42,1	18,5	52,0
4. JRS-i Kehra a/p	19,0	36,4	20,6	27,2	20,0	35,1
5. Tartu Riiklik Ülikool	13,0	31,5	14,7	41,2	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	14,9	52,7	16,1	47,6	18,4	42,9
7. Harju Riiklik Sordikatse- punkt	16,0	32,6	16,3	35,4	18,5	40,4
8. Suure-Jaani Riiklik Sordi- katsepunkt	16,9	46,3	16,5	46,0	19,3	52,1
7 katse keskm.	16,5	52,1	16,8	43,8	18,2	48,7
1952. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	13,4	49,1	13,4	43,1	16,4	56,5
2. JRS, int. väetusfoon	12,9	53,0	13,9	47,5	15,4	47,5
3. JRS-i Sangaste a/p	12,7	43,2	14,8	45,4	16,3	47,8
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	—	—	—	—	—	—
7. Harju Riiklik Sordikatse- punkt	13,3	34,8	15,3	39,1	16,2	38,1
8. Suure-Jaani Riiklik Sordi- katsepunkt	12,3	35,8	13,4	30,3	15,6	38,2
5 katse keskm.	12,9	43,2	14,3	41,1	16,0	45,6
1953. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	—	—	—	—	—	—
2. JRS, int. väetusfoon	12,9	44,3	14,2	37,2	16,4	55,6
3. JRS-i Sangaste a/p	—	—	—	—	—	—
4. JRS-i Kehra a/p	—	—	—	—	—	—
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	—	—	—	—	—	—
7. Harju Riiklik Sordikatse- punkt	—	—	—	—	15,4	39,4
8. Suure Jaani Riiklik Sordi- katsepunkt	—	—	—	—	16,0	38,0
1 a. keskm.	12,9	44,3	14,2	37,2	16,4	55,6

Tabeli 5 järg/4

	1	2	3	4	5	6
1954. a.						
1. JRS, norm. väetusfoon	12,9	49,4	15,3	45,5	17,5	53,7
2. JRS, int. väetusfoon	12,9	50,5	14,2	40,4	14,9	47,9
3. JRS-i Sangaste a/p	14,8	60,3	17,9	64,7	16,3	49,3
4. JRS-i Kehra a/p	15,4	49,5	16,1	41,0	17,5	37,3
5. Tartu Riiklik Ülikool	—	—	—	—	—	—
6. TI Kuusiku filiaal	—	—	—	—	—	—
7. Harju Riiklik Sordikatse- punkt	10,8	36,0	13,3	23,9	13,8	32,8
8. Suure-Jaani Riiklik Sordi- katsepunkt	12,3	34,7	14,2	35,1	15,7	41,4
6 katse keskm.	13,2	46,7	15,5	41,8	15,9	43,7
63 katse keskm.	14,9	47,0	16,6	48,0	18,9	52,3

Tabel 6

Mädanenud mugulate protsent sortide ja aastate järgi

Aastad	«J. piklik»			«J. kollane»			«Ostbote»		
	Sügi- sel	Keva- del	Kokku	Sügi- sel	Keva- del	Kokku	Sügi- sel	Keva- del	Kokku
1935	1,5	0,0	1,5	—	—	—	—	—	—
1936	0,0	2,3	2,3	—	—	—	—	—	—
1937	4,8	1,6	6,4	0,0	1,0	1,0	—	—	—
1938	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	—	—	—
1939	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2
1940	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1941	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1942	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
1943	0,0	3,2	3,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1944	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1945	0,0	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1946	0,0	9,0	9,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
1947	0,0	—	0,0	0,0	—	0,0	0,0	—	0,0
1948	0,5	0,0	0,5	0,5	0,0	0,5	1,5	5,0	6,5
1949	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1950	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1951	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1952	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1953	0,0	—	0,0	0,0	—	0,0	0,0	—	0,0
1954	0,0	—	—	0,0	—	—	0,0	—	—
Keskmine	0,4	1,0	1,3	0,03	0,08	0,1	0,1	0,4	0,5

Tabel 7

Kartuli lehemädaniku mõjul surnud lehestik Jõgeva normaalsel väetusfoonil

Aasta	«J. piklik»		«J. kollane»		«Ostbote»	
	Lööbi- mise kuu- päev	50% lehestikust surnud	Lööbi- mise kuu- päev	50% lehestikust surnud	Lööbi- mise kuu- päev	50% lehestikust surnud
1939	13,08	8,09	20,08	—	14,08	9,09
1940	22,08	15,09	21,08	—	29,08	16,09
1941	—	—	—	—	—	—
1942	16,08	30,08	12,08	4,09	21,08	8,09
1943	8,08	18,08	5,08	22,08	15,08	20,08
1945	24,08	3,09	28,08	19,09	26,08	5,09
1946	23,08	—	4,09	24,09	21,08	9,09
1947	—	—	—	—	—	—
1948	21,08	30,08	20,08	15,09	20,08	7,09
1949	15,08	1,09	18,08	10,09	28,08	22,09
1950	—	—	—	—	—	—
1951	—	—	—	—	—	—
1952	2,09	—	28,08	—	27,08	—
1953	1,08	23,08	4,08	6,09	8,08	26,08
1954	28,07	30,08	2,08	27,08	7,08	31,08

Tabel 8

Varrepõletikus taimede esinemine Jõgeval (%%)

Aasta	Normaalsel väetusfoonil			Intensiivsel väetusfoonil		
	„J. piklik“	„J. kollane“	„Majestic“	„J. piklik“	„J. kollane“	„Majestic“
1935	0,0	—	0,0	—	—	—
1936	0,0	—	0,05	—	—	—
1937	0,0	0,0	0,0	—	—	—
1938	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1939	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0
1940	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1941	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1942	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1943	0,3	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0
1944	—	—	—	—	—	—
1945	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0
1946	0,0	2,5	0,0	0,0	1,8	0,0
1947	1,1	2,1	1,5	0,0	0,3	0,0
1948	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0
1949	0,6	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
1950	0,5	1,6	0,3	0,0	0,0	0,6
1951	0,0	0,5	0,0	0,0	0,6	0,0
1952	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
1953	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0
1954	0,2	0,0	0,2	0,0	1,3	0,1
Keskmine	0,1	0,5	0,2	0,03	0,3	0,05

Kidunenud taimede protsents aastate ja sortide järgi

Aasta	Normaalsel väetusfoonil						Intensiivsel väetusfoonil						
	„J. piklik“		„J. kollane“		„Ostbote“		„J. piklik“		„J. kollane“		„Ostbote“		
	Raskelt haigete taimede %	Kergelt haigete taimede %	Raskelt haigete taimede %	Kergelt haigete taimede %	Raskelt haigete taimede %	Kergelt haigete taimede %	Raskelt haigete taimede %	Kergelt haigete taimede %	Raskelt haigete taimede %	Kergelt haigete taimede %	Raskelt haigete taimede %	Kergelt haigete taimede %	
1939	0,0	0,6	1,9	0,0	1,8	12,5	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	3,0	2,5
1940	0,0	22,8	10,3	0,0	2,5	0,3	16,3	8,8	0,0	16,3	8,8	0,6	2,5
1941	0,3	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	4,2	4,2	0,0	0,0	0,0
1942	0,0	3,8	0,0	4,4	1,2	4,7	0,9	5,0	0,6	0,6	4,7	0,0	0,0
1943	1,3	4,1	0,0	8,5	0,6	2,8	1,6	3,4	1,6	1,6	4,1	0,0	2,8
1944	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1945	0,0	2,5	0,0	8,5	0,0	1,6	0,0	6,3	0,0	0,0	3,1	0,0	0,9
1946	0,0	1,3	0,0	0,3	0,3	8,1	0,0	0,3	0,0	0,7	0,7	0,0	2,5
1947	0,2	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,7	0,6	0,6	0,3	0,0	2,2
1948	0,0	0,8	0,0	0,0	0,6	0,0	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3
1949	0,0	0,0	0,0	0,5	1,0	0,3	0,3	0,0	0,3	0,3	0,3	0,0	2,0
1950	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2	3,1	2,3	2,3	0,0	0,0	0,3	0,9	0,3
1951	0,0	0,0	0,0	0,5	0,6	0,6	0,0	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1952	1,1	0,4	1,0	0,2	0,0	4,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1953	—	—	0,0	—	—	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1954	0,0	0,0	0,2	0,0	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	0,1	0,1
Keskm.	0,2	2,7	0,9	1,6	0,6	2,6	1,5	2,0	1,6	1,7	0,3	0,3	1,0

Kartuli hariliku kärntõve esinemine (Mitu % pinnast kaetud kärnadega) Tabel 10

	„Jõgeva piklik“	„Jõgeva kollane“	„Ostbote“
1939. a.			
Normaalne väetusfoon	0—2	0	0
Intensiivne väetusfoon	0—5	0	0
1940. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0—3	0
1941. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1942. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1943. a.			
Normaalne väetusfoon	0—2	0	0—5
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1945. a.			
Normaalne väetusfoon	0—5	0—1	0
Intensiivne väetusfoon	0—8	0	0
1946. a.			
Normaalne väetusfoon	3—12	0—5	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1947. a.			
Normaalne väetusfoon	0—5	0	0
Intensiivne väetusfoon	0—3	0	0
1948. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1949. a.			
Normaalne väetusfoon	1—8	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1950. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1951. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1952. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1953. a.			
Normaalne väetusfoon	—	—	—
Intensiivne väetusfoon	0	0	0
1954. a.			
Normaalne väetusfoon	0	0	0
Intensiivne väetusfoon	—	—	—

Mugulasaagi dünaamika

Ülesvõtmise aeg			Mugulasaak ts/ha			„J. piklik“	
			„Jõgeva piklik“	„Jõgeva kollane“	„Ostbote“	%	saak ts/ha
I	ülesvõtmisel	07.08 . . .	88,9	62,2	106,7	10,4	9,2
II	„	14.08 . . .	126,7	93,3	126,7	10,8	13,7
III	„	21.08 . . .	160,0	126,7	146,7	10,9	17,4
IV	„	28.08 . . .	200,0	153,3	180,0	12,4	24,8
V	„	04.09 . . .	226,7	186,7	226,7	13,4	30,4
VI	„	11.09 . . .	273,4	240,0	246,7	13,4	36,6
VII	„	18.09 . . .	286,7	260,0	266,7	14,4	41,3
VIII	„	25.09 . . .	326,7	286,7	273,4	14,4	47,0
IX	„	03.10 . . .	320,0	326,7	306,7	14,2	45,4

Mugulasaagi dünaamika

Ülesvõtmise ajad			Mugulasaak ts/ha			„J. piklik“	
			„Jõgeva piklik“	„Jõgeva kollane“	„Ostbote“	%	saak ts/ha
I	ülesvõtmisel	07.08 . . .	173,3	126,7	186,7	12,9	22,4
II	„	14.08 . . .	200,0	160,0	213,3	14,2	28,4
III	„	21.08 . . .	240,0	193,3	220,0	16,6	39,8
IV	„	28.08 . . .	253,4	200,0	240,0	19,3	48,9
V	„	04.09 . . .	266,7	240,0	253,4	19,1	50,9
VI	„	11.09 . . .	306,7	260,0	286,7	18,0	55,2
VII	„	18.09 . . .	346,7	306,7	306,7	19,0	65,9
VIII	„	25.09 . . .	380,0	326,7	313,4	16,1	61,2
IX	„	02.10 . . .	440,0	353,4	320,0	16,7	73,5

Mugulasaagi dünaamika

Ülesvõtmise ajad			Mugulasaak ts/ha			„J. piklik“	
			„Jõgeva piklik“	„Jõgeva kollane“	„Ostbote“	%	saak ts/ha
I	ülesvõtmisel	24.07 . . .	100,0	46,7	113,3	7,0	7,0
II	„	31.07 . . .	186,7	120,0	193,3	9,0	16,8
III	„	07.08 . . .	233,4	173,3	220,0	11,2	26,1
IV	„	14.08 . . .	300,0	260,0	273,4	12,2	36,6
V	„	21.08 . . .	386,7	280,0	320,0	13,3	51,4
VI	„	28.08 . . .	400,0	340,0	333,3	13,4	53,6
VII	„	04.09 . . .	440,0	360,0	353,4	13,7	60,3
VIII	„	11.09 . . .	446,7	366,7	373,4	13,4	59,9
IX	„	18.09 . . .	520,0	380,0	380,0	13,9	72,3

1946. aastal

Tabel 11

T ä r k l i s t				Kaubanduslike mugulate %			Suhtelised mugulasaagid, kui „Ostbote“ = 100	
„J. kollane“		„Ostbote“		„J. piklik“	„J. kollane“	„Ostbote“	„J. piklik“	„J. kollane“
%	saakts/ha	%	saakts/ha					
10,6	6,6	14,1	15,0	76,8	53,7	45,9	83,3	58,3
11,5	10,7	15,4	19,5	87,5	66,7	55,9	100,0	73,6
12,7	16,1	16,4	24,1	97,2	85,6	68,9	109,1	86,3
13,9	21,3	17,5	31,5	95,6	80,3	64,5	111,1	85,1
15,5	28,9	19,0	43,1	92,7	91,0	74,0	121,4	82,4
15,6	37,4	19,5	48,1	94,7	88,6	84,6	110,8	97,3
15,9	41,3	20,1	53,6	97,7	92,5	85,0	107,5	97,5
16,4	47,0	19,5	53,3	96,9	95,3	81,0	119,5	104,9
17,0	55,5	19,5	59,8	96,2	95,5	85,8	104,3	106,5

1947. aastal

Tabel 12

T ä r k l i s t				Kaubanduslike mugulate %			Suhtelised mugulasaagid, kui „Ostbote“ = 100	
„J. kollane“		„Ostbote“		„J. piklik“	„J. kollane“	„Ostbote“	„J. piklik“	„J. kollane“
%	saakts/ha	%	saakts/ha					
11,9	15,1	15,5	28,9	90,5	69,2	74,6	92,8	67,8
14,4	23,0	18,0	38,4	92,3	76,9	83,4	93,8	75,0
17,0	32,9	20,3	41,7	93,6	79,8	85,7	109,1	87,9
20,1	40,2	22,7	54,5	96,3	84,3	88,4	105,6	83,3
20,4	49,0	24,4	61,8	95,0	85,5	86,8	105,2	94,7
20,0	52,0	21,8	62,5	96,5	87,6	89,4	107,0	90,7
16,7	51,2	20,2	62,0	96,2	91,4	91,2	113,0	100,0
16,4	53,6	19,5	61,1	95,9	90,9	91,4	121,3	104,2
16,4	58,0	20,1	64,3	97,9	93,5	89,5	137,5	110,4

1948. aastal

Tabel 13

T ä r k l i s t				Kaubanduslike mugulate %			Suhtelised mugulasaagid, kui „Ostbote“ = 100	
„J. kollane“		„Ostbote“		„J. piklik“	„J. kollane“	„Ostbote“	„J. piklik“	„J. kollane“
%	saakts/ha	%	saakts/ha					
7,5	3,5	9,8	11,1	80,0	40,9	47,1	88,2	41,2
11,5	13,8	13,4	25,9	86,3	61,0	70,0	96,6	69,1
12,4	21,5	14,9	32,8	90,9	75,2	77,9	108,1	78,7
13,4	34,8	16,7	45,7	92,1	87,1	82,9	109,7	95,1
14,9	41,7	17,1	50,2	94,3	92,4	86,6	120,8	87,5
15,8	53,7	19,0	63,3	96,6	93,2	86,7	120,0	102,0
16,3	58,7	19,0	67,1	95,5	95,1	89,9	124,5	101,9
15,0	55,0	18,7	69,8	95,7	93,0	85,3	119,6	98,2
16,7	63,5	18,0	68,4	96,6	89,4	86,8	136,7	100,0

**«Jõgeva pikliku» 100-grammised poolitatud seemnemugulad
võrdluses 50-grammiste tervetega**

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise		Kaubanduslike mugulate %	Mugulate arv ühes pesas	Ühe mugula kesk- mine raskus g	Puudivate pesade %	Kidunenud taimede % ₀		Varrepõletikus pesade %	Mädamugulate % sügisel
		%	saak ts/ha					kergelt	raskelt		
1940. a. terved poolit.	354,0 314,0	15,5 14,2	54,9 44,6	95,7 94,0	6,1 4,6	93,4 103,1	1,9 2,5	0,0 7,5	22,8 0,6	0,0 0,0	0,0 0,0
1941. a. terved poolit.	237,4 209,1	12,9 12,8	30,6 26,8	92,3 90,1	4,9 4,8	72,6 66,2	0,7 1,2	0,3 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1942. a. terved poolit.	319,9 320,7	14,9 14,9	47,7 47,8	92,2 93,8	8,0 7,3	60,9 70,1	0,3 2,5	3,8 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1945. a. terved poolit.	201,4 172,9	13,3 13,3	26,8 23,0	94,5 92,7	4,5 2,8	89,1 74,9	0,9 3,4	0,0 0,0	2,5 0,9	0,0 0,0	0,0 0,0
1946. a. terved poolit.	305,8 315,8	14,2 14,5	43,4 45,8	96,9 97,2	5,1 5,1	95,7 95,2	1,3 0,6	1,3 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1947. a. terved poolit.	227,3 182,6	17,5 17,0	39,8 31,0	89,1 92,4	— —	68,5 72,7	7,8 20,0	1,7 1,6	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1950. a. terved poolit.	303,7 277,3	16,2 16,2	49,2 44,9	97,4 97,6	5,0 4,6	79,8 84,0	1,1 7,4	0,0 0,0	0,0 0,0	0,5 2,3	0,0 0,0
1951. a. terved poolit.	390,0 348,0	16,7 15,2	65,2 52,9	97,2 96,9	6,2 5,3	87,9 93,8	1,6 5,0	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,3	0,0 0,0
8 katse keskm.											
50-gram- mised ter- ved	292,4	15,3	44,7	94,4	5,7	81,0	2,0	0,8	3,2	0,1	0,0
100-gram- mised poolitatud	267,6	14,8	39,6	94,3	4,9	82,5	5,3	1,1	0,2	0,3	0,0

«Jõgeva kollase» 100-grammised poolitatud seemnemugulad
võrdluses 50-grammiste tervetega

	Mugulasaak ts/ha	Tärklise		Kaubanduslike mugulate %	Mugulate arv ühes pesas	Ühe mugula keskmine raskus g	Puuduva pesade %	Kidunenud taimede %		Varrepõletikus pesade %	Mädamugulate % sügisel
		%	saak ts/ha					kergelt	raskelt		
1940. a. terved poolit.	316,5 320,7	15,9 15,9	50,3 51,0	87,0 84,0	7,8 9,6	64,6 60,1	2,8 0,6	0,0 0,0	0,0 0,0	10,3 25,6	0,0 0,0
1941. a. terved poolit.	213,3 195,8	15,8 15,9	33,7 31,1	87,0 90,0	5,6 4,8	54,5 58,4	0,9 1,2	0,0 0,0	0,0 0,0	0,6 1,2	0,0 0,0
1942. a. terved poolit.	285,7 310,7	16,8 17,0	48,0 52,8	88,6 88,5	8,4 8,5	50,7 53,1	1,9 0,6	0,6 0,0	4,4 5,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1943. a. terved poolit.	152,4 182,4	15,8 15,8	24,1 28,8	83,8 89,3	5,0 5,3	49,4 57,9	0,3 0,0	0,0 0,0	8,5 4,1	0,0 0,0	0,1 —
1945. a. terved poolit.	190,7 185,8	15,9 16,0	30,3 29,7	89,6 91,5	4,5 4,2	64,2 66,9	0,0 0,9	0,0 0,0	8,2 8,5	0,0 0,0	0,0 0,0
1946. a. terved poolit.	325,8 262,5	17,2 16,9	56,0 44,4	90,4 89,8	5,6 4,8	80,9 80,9	0,3 3,4	2,5 10,0	0,3 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1947. a. terved poolit.	289,6 260,7	15,7 15,7	45,5 40,9	86,7 88,1	— —	56,6 59,4	1,9 4,7	0,3 1,3	0,6 0,9	0,6 0,3	0,0 0,0
1949. a. terved poolit.	353,1 268,8	18,2 17,5	64,3 47,0	94,1 94,5	6,9 5,6	83,3 81,3	0,0 2,2	0,5 3,5	0,5 0,6	0,0 0,0	0,0 0,0
1950. a. terved poolit.	284,9 248,7	15,9 15,2	45,3 37,8	98,6 98,1	5,2 4,7	105,3 101,8	2,7 3,2	1,6 2,3	0,0 0,0	0,0 0,0	0,0 0,0
1951. a. terved poolit.	323,2 240,7	17,2 16,4	55,6 39,5	92,6 96,0	7,8 6,5	57,0 71,8	2,5 44,3	0,5 5,9	0,0 0,0	0,5 0,0	0,0 0,0
10 katse keskm. terved poolit.	273,5 247,7	16,6 16,3	45,3 40,3	89,8 91,0	6,3 6,0	66,7 69,2	1,3 6,2	0,6 2,3	2,3 1,9	1,2 2,7	0,0 0,0

«Ostbote» 100-grammised poolitatud seemnemugulad võrdluses
50-grammiste tervetega

	Mugula- saak ts/ha	Tärklise		Kaubanduslike mugulate %	Mugulate arv ühes pesas	Ühe mugula keskmise raskus g	Puuduvate pesade %	Kõrnenud taimede %		Varrepoletikus pesade %	Mädä- mugulate sügisel
		%	saak ts/ha					kergelt	raskelt		
1939. a.											
terved	158,3	21,7	34,3	47,7	8,4	25,5	2,8	0,9	12,5	1,8	0,2
poolit.	159,1	21,1	33,6	52,8	6,8	30,6	1,2	0,0	10,6	1,2	1,0
1941. a.											
terved	207,4	18,5	38,4	69,9	8,1	35,2	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
poolit.	199,9	18,5	37,0	72,9	6,9	39,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
1942. a.											
terved	279,9	21,0	58,8	78,7	10,8	39,9	0,9	0,0	4,7	1,2	0,0
poolit.	247,4	20,7	51,2	79,4	9,3	41,1	0,6	0,0	5,6	0,0	0,0
1943. a.											
terved	177,4	17,9	31,8	69,6	8,3	31,6	0,6	0,0	2,8	0,6	0,0
poolit.	205,8	17,3	35,6	76,0	7,9	36,7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,1
1947. a.											
terved	222,7	19,8	44,1	82,3	—	45,3	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0
poolit.	217,2	19,8	43,0	80,9	—	42,9	0,0	0,0	1,9	0,3	0,0
5 katse keskmise											
terved	209,1	19,9	41,6	69,6	8,9	35,5	1,0	0,2	4,4	0,7	0,0
poolit.	205,9	19,5	40,1	72,4	7,7	38,2	0,6	0,0	3,6	0,3	0,2

Tabel 17

«Ostbote» keedu- ja maitseomaduste hindamine

Aasta	Keedetud mugula				Sisu värvuse muutumine		Toorlõikude värvuse muutumine	
	väli- mus	maitse	pude- dus	jahu- sus	pärast keetmist, soojalt	pärast seismist, külvalt	1 tund pärast lõikamist	24 tundi pärast lõikamist
1942	4,00	3,97	3,66	3,83	0,0	0,08	0,75	2,25
1943	4,00	3,77	3,67	4,00	0,0	0,0	0,92	1,50
1944	4,00	3,90	4,50	4,50	0,0	0,0	0,75	2,75
1945	3,67	3,85	3,75	4,17	0,2	0,2	0,67	1,33
1946	4,00	3,82	3,33	3,42	0,0	0,33	0,13	3,00
1947	3,75	3,85	3,33	3,25	0,25	0,33	0,25	2,67
1948	4,00	3,87	3,50	3,66	0,0	0,0	0,67	2,17
1949	4,13	3,69	3,13	3,25	0,13	2,13	0,59	1,58

Tabeli 17 järg

Aasta	Keedetud mugula				Sisu värvuse muutumine		Toorlõikude värvuse muutumine	
	välimus	maitse	pudedus	jahusus	pärast keetmist, soojalt	pärast seismist, külmalt	1 tund pärast lõikamist	24 tundi pärast lõikamist
1950	4,25	3,88	3,50	4,00	0,0	0,0	0,50	2,00
1951	4,00	3,60	3,00	3,50	0,0	0,25	3,00	4,00
1952	3,50	3,62	1,50	1,50	0,0	2,0	2,50	3,00
1953	3,75	3,65	1,75	1,75	0,0	0,0	1,50	2,75
1954	3,50	3,90	2,50	2,50	0,0	0,0	0,25	3,00
13 katse keskmine	3,89	3,80	3,16	3,33	0,04	0,25	0,96	2,46

Tabel 18

«Jõgeva kollase» keedu- ja maitseomaduste hindamine

Aasta	Keedetud mugula				Sisu värvuse muutumine		Toorlõikude värvuse muutumine	
	välimus	maitse	pudedus	jahusus	pärast keetmist, soojalt	pärast seismist, külmalt	1 tund pärast lõikamist	24 tundi pärast lõikamist
1942	4,75	4,08	3,30	3,50	0,0	0,0	0,08	0,80
1943	5,00	4,08	3,00	3,25	0,0	0,0	0,88	0,88
1944	4,25	3,66	3,67	3,83	0,08	0,17	0,42	1,08
1945	4,00	3,14	3,88	3,88	0,25	0,50	0,13	1,62
1946	4,66	3,99	4,00	3,79	0,0	1,70	0,25	1,08
1947	4,08	3,82	3,75	3,58	0,25	0,83	0,25	2,20
1948	4,15	3,94	4,00	3,50	0,0	0,0	0,0	0,13
1949	3,75	3,83	3,00	3,25	0,0	0,0	0,12	0,85
1950	3,88	4,02	3,38	3,38	0,13	0,13	0,0	0,62
1951	4,25	3,85	3,25	3,00	0,0	0,0	0,5	2,00
1952	3,75	3,31	1,00	1,00	0,25	0,25	1,25	2,25
1953	—	—	—	—	—	—	—	—
1954	4,25	2,87	2,75	2,75	0,0	0,0	0,5	0,75
12 katse keskmine	4,23	3,72	3,17	3,23	0,07	0,29	0,37	1,19

«Jõgeva pikliku» keedu- ja maitseomaduste hindamine

Aasta	Keedetud mugula				Sisu värvuse muutumine		Toorlõikude värvuse muutumine	
	välimus	maitse	pudedus	jahusus	pärast keetmist,	pärast seismist,	1 tund pärast lõikamist	24 tundi pärast lõikamist
					soojalt	külmalt		
1942	3,29	3,24	2,29	2,42	0,17	0,38	0,09	0,59
1943	3,00	2,94	1,75	2,25	0,13	0,25	0,13	0,38
1944	3,38	3,10	2,25	2,38	0,00	0,13	0,13	1,38
1945	3,25	2,94	1,42	1,67	0,42	0,75	0,00	0,25
1946	3,50	2,98	2,75	2,83	0,00	0,17	0,08	1,42
1947	3,42	3,02	2,83	3,00	0,00	0,25	0,33	0,67
1948	3,42	3,05	2,08	2,50	0,08	0,08	0,08	0,50
1949	3,25	3,00	2,25	2,25	0,25	0,50	0,13	1,50
1950	3,25	3,09	3,00	2,08	0,25	0,62	0,50	1,00
1951	3,00	2,75	1,75	1,75	0,00	0,60	0,25	2,00
1952	3,25	2,94	1,00	1,00	1,25	1,25	1,00	1,75
1953	—	—	—	—	—	—	—	—
1954	3,50	3,20	2,00	2,00	0,25	0,25	0,00	3,00
12 katsekeskmise	3,55	3,02	2,07	2,11	0,29	0,39	0,23	1,20

Tabel 20

Kartulisortide «Ostbote», «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» tunnustatud ning registreeritud sordikülvid Eesti NSV kolhoosides ja Jõgeva Riikliku Sordiaretusjaama poolt riigile antud eliitseemne hulk (riiklik plaantellimus)

Aasta	„Ostbote“		„Jõgeva piklik“		„Jõgeva kollane“	
	Tunnustatud ha	Eliitseemet üle antud ts	Tunnustatud ha	Eliitseemet üle antud ts	Tunnustatud ha	Eliitseemet üle antud ts
1946	—	200	—	50	—	100
1947	—	220	—	100	—	150
1948	360	600	31	400	248	200
1949	610	300	62	300	287	200
1950	1139	250	69	220	445	450
1951	2784	350	171	350	1225	500
1952	4986	400	394	520	2290	550
1953	6627	400	499	550	2178	500
1954	7277	480	992	750	3016	650

KASUTATUD KIRJANDUS

1. В. С. Лехнович, Ракоустойчивые сорта картофеля. Сельхозгиз 1954.
2. Н. Д. Зайцева, Ракоустойчивые сорта картофеля. Сельхозгиз 1954.
3. С. М. Прокошев, Биохимия картофеля. Издательство Академии наук СССР, 1947.
4. Jul. Aamisepp, Võrdlevaid uurimusi kartulisortidega Eestis. Tartu, 1939.
5. Jul. Aamisepp, Jõgeva kartulisordid «Kratt» ja «Näkk». Tartu, 1940.
6. V. Tamm, Väikeste kartulimugulate ja mugulatükkide kasutamine seemneks. Tartu, 1950.
7. B. Nurmiste, Kartuli kidumishaigused Eesti NSV-s ja nende tõrje. Tallinn, 1954.
8. V. Tamm, Seemnekartuli kasvatamine ja kartuli seemnepõldude tunnustamine. Tallinn, 1951.

SISUKORD

1. Sissejuhatus	3
2. «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» põlvnemise andmed	5
3. «Jõgeva pikliku» ja «Jõgeva kollase» majanduslikud omadused ja botaanilised tunnused	8
4. Ilmastikuolud katseperioodil aastail 1935—1954	12
5. Katsete meetodika ja -tehnikad	14
6. Mugulasaagid	17
7. Kaubanduslike mugulate protsent, mugula keskmine raskus ja ühe taime keskmine mugulate arv	22
8. Tärglisesisaldus ja -saagid	23
9. Vastupidavus haigustele	25
10. Mugulasaagi kujunemise dünaamika	29
11. Sortide suhtumine seemnemugulate poolitamisega	30
12. Keedu- ja maitseomadused	33
13. Muud mugulate sisemised ja välised omadused	35
14. «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» tootmises Eesti NSV kolhoosides	36
15. «Jõgeva piklik» ja «Jõgeva kollane» võrdlus- ja vaatluskatsetes vennasvabariikides	39
16. Kokkuvõtte	43
Tabelid	46
Kasutatud kirjandus	73

V. Tamm

СОРТА КАРТОФЕЛЯ ИЫГЕВА ПИКЛИК
И ИЫГЕВА КОЛЛАНЕ.

На эстонском языке.

Эстонское Государственное Издательство

Таллин, Пярну маантеэ 10.

*

Toimetaja M. Raud

Tehniline toimetaja I. Vahtre

Korrektorid M. Juske ja J. Rammi

Ladumisele antud 20. IV 1956. Trükkimisele
antud 22. VI 1956. Paber 54×84, 1/16.
Trükipoognaid 4,75 + 2 lisa. Formaadile
60×92 kohaldatud trükipoognaid 3,99. Arvu-
tuspoognaid 4,24. Trükiarv 4000. MB-05493.
Tellimise nr. 1514. Trükikoda «Tartu
Kommunist», Tartu, Ülikooli 17/19.

Hind rbl. 1.10

Rbl. 1.10